

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

MAJA RATEJ
NA SVOJO POT
PO MESTU
POVABITE OTROKE
IN PRIJATELJE

Ljubljana

**POGLEDALI SMO, KAJ ZANIMIVEGA POČNEJO NA MAFIJI, IN SE
S KAVALIRJEM POPELJALI PO ŽALAH. S PLADNJEM SMO SE POSTAVILI
V VRSTO ZA OKUSNO KOSILO, NATO PA S SOSEDI UREDILI OKOLICO BLOKA.
NAVDUŠENO SMO ZAPLOSKALI UMETNOSTNIM PLAVALKAM IN ORKESTRU
SLOVENSKE FILHARMONIJE. ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTI, DOBRODOŠLI!**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

V eni od svojih številnih vlog je Ljubljana ponosno univerzitetno mesto, ki podpira znanost, spodbuja radovednost in vsakomur omogoča dostop do znanja z najrazličnejših področij. Ljudje, ki jih zanima, kako se vrti svet, kako deluje družba, kaj nam bo prinesla prihodnost in s čim si lahko življenje naredimo lepše, so neprecenljiv del skupnosti. Nanje se zanašamo, da bodo s svojimi idejami in rešitvami naše mesto delali še boljše, varnejše, udobnejše, lepše. Zato pozdravljamo študentke in študente, ki so te dni začeli novo študijsko leto. Tudi na Fakulteti za matematiko in fiziko, kjer jih čaka veliko vznemirljivih predavanj in obštudijskih aktivnosti, ki bodo spodbudile njihovo domišljijo. Živahno je tudi na Kemijskem inštitutu. S približno 160 doktorskimi študenti je to ena največjih valilnic mladih raziskovalk in raziskovalcev v regiji. Spodbudno delovno okolje, vrhunska infrastruktura in osebne okoliščine nazaj domov privabijo celo raziskovalce, ki se kalijo v najprestižnejših svetovnih znanstvenih središčih. Znanost navdušuje tudi našo sogovornico, novinarko Majo Ratej, ki na Valu 202 pripravlja oddaje, kot sta Frekvenca X in Radiovedni. V pogovoru nam je omenila, da za svoje prijatelje in družino pripravi turo po kottičkih Ljubljane, ki so ji blizu. Kam bi pa vi popeljali svoje bližnje? Morda na sprehod v čudovit park RIC Sava, kjer otroci lahko pobožajo in nakrmijo koze, prašička in dva simpatična oslička? Na Žale, kjer vas bo električni Kavalir popeljal med zadnjimi počivališči naših najbližjih? Ali pa s kolesom do enega od blokov, ki so jih stanovalci skupaj uredili na svojo pobudo s pomočjo sredstev iz projekta Zunaj? Vsak kotichek mesta ima svoj čar, naše največje bogastvo pa je skupnost, v katero vsi prispevamo s svojim znanjem, idejami in srčnostjo.

18

20

40

Ljubljana

oktober 2025

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica

odgovornega urednika Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

133.786 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

DR. SIMONA GERENČER

generalna sekretarka Združenja DLAN

Mesto zaznavamo drugače

Dve desetletji minevata, odkar smo ljudje z gluhoslepoto zbrali moč in pogum za ustanovitev Združenja gluhoslepih Slovenije DLAN. Želeli smo si, da bi bila gluhoslepota priznana kot samostojna invalidnost, ljudem z gluhoslepoto pa zagotovljene individualno prilagojene storitve, usklajene z našimi potrebami in specifičnim načinom sporazumevanja v jeziku gluhoslepih. Zagotoviti smo si hoteli temeljne človekove pravice, torej spoštovanje, dostojanstvo ter izkušnjo biti razumljen in razumeti. V vseh letih prizadevanj za pravice najšibkejših je bila prav MOL ena od naših najzvestejših podpornic s socialno-varstvenimi programi in projekti dostopnosti do kulturnih in izobraževalnih dejavnosti. Ta podpora je več kot le finančna pomoč. Je sporočilo, da so osebe z gluhoslepoto enakovreden del mestne skupnosti.

Ko v Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN beseda nanese na mesto, takoj pomislimo na Ljubljano. Sedež Združenja DLAN je v prestolnici, zato tukaj potekajo številna srečanja, delavnice, aktivnosti, izobraževanja in kulturni dogodki, ki jih obiskujejo osebe z gluhoslepoto iz vse Slovenije. Mnogim je Ljubljana postala drugi dom oziroma prostor, kjer se počutijo sprejeti, varni in del skupnosti.

Kako mesto doživlja oseba, ki hkrati ne vidi in ne sliši ali slabše vidi in slabše sliši? Kako se giblje po mestu, kako zaznava druge ljudi in ali sploh lahko sodeluje v življenju skupnosti? Za osebe z gluhoslepoto je mesto priložnost in izziv. Priložnost, ker je to prostor srečevanja, učenja, druženja, kulturnega utripa

in dostopa do številnih storitev. Izziv, ker je polno ovir, arhitekturnih, komunikacijskih in socialnih.

Ljubljana je prijazno, dostopno mesto. Osebe z gluhoslepoto povedo, da se tukaj počutijo dobrodošle. Urejene pešpoti, ponekod označene s talnimi oznakami, prijaznost prebivalcev, sedež združenja ter dostop do kulturnih in drugih ustanov ustvarjajo občutek, da sodimo v srce mesta.

Gluhoslepota je stanje, ne bolezen. Je življenjska izkušnja drugačne zaznave. Pri hkratni okvari sluha in vida vstopajo v ospredje dotik, vibracije, notranje doživljanje in bližina drugega človeka. Zato je mesto za osebe z gluhoslepoto tudi prostor odnosov. Prijaznost ljudi, pomoč spremljevalca, osebne asistentke ali prostovoljca, jasno označena pot in dodatne priložnosti gradijo občutek varnosti in pripadnosti.

Ko govorimo o najlepšem sodobnem mestu, ne govorimo le o cestah, mostovih in zgradbah. Govorimo tudi o vrednotah. Ko povprašamo osebe z gluhoslepoto, ali imajo možnost sodelovanja, prispevanja in soustvarjanja v skupnosti, je njihov odgovor pritrdilen. Ljubljana je dokaz, da je to mogoče. S svojo odprtostjo, s podporo MOL, s pripravljenostjo poslušati tudi jezik dotika, dokazuje, da dostopnost ni privilegij, temveč v sodobni družbi temeljna pravica.

V Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN verjamemo, da mesto, ki je dostopno za osebe z gluhoslepoto, postane dostopno za vse. Ljubljana to vizijo že uresničuje in prav zato je lahko zgled drugim mestom doma in po svetu.

Prenavljamo. Za vas.

DELNA ZAPORA KROŽIŠČA ŽALE

Zaradi rekonstrukcije krožišča Žale in priključnih cest bo do predvidoma 26. oktobra 2025 na vzhodnem delu krožišča delna zavora, za ves promet pa bosta zaprti Flajšmanova ulica na delu do Davčne ulice in Pokopališka ulica na odseku do Žalske ulice.

POPOLNA ZAPORA DŽAMIJSKE ULICE

Zaradi del na komunalni infrastrukturi bo do predvidoma 24. oktobra 2025 za ves promet zaprta Džamijska ulica.

Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije. Celovite informacije o mobilnosti in zavorah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij prominfo.projekti.si.

BREZPLAČNI TEČAJI

ZA UPORABO RAČUNALNIKA IN PAMETNEGA TELEFONA

ZA UPOKOJENCE

30 URNI ZAČETNI IN NADALJEVALNI

20 URNI IZPOPOLNJEVALNI

20 URNI ZA UPORABO PAMETNEGA TELEFONA

INTERNET, GOOGLE APLIKACIJE, E-POŠTA, DIGITALNA FOTOGRAFIJA, DRUŽBENA OMREŽJA

PRIJAVE

040 580 802 IN 01 306 48 17

TEČAJE ORGANIZIRA SLUŽBA ZA LOKALNO SAMOUPRAVO MOL

Trajnostno upravljanje (osebnih) financ

Info točka Misija 100. 16. 10. 2025 ob 17. uri

Ljudmila Kralj, Sonja Bregar, Marko Bregar, Anja Kralj

Pridite!

V četrtek, 16. oktobra 2025, vas ob 17. uri vabimo v info točko Misija 100 na Pogačarjevem trgu 3 na dogodek Trajnostno upravljanje (osebnih) financ. Ladeja Godina Košir bo s strokovnjaki osvetlila različne vidike razumevanja finančnega sveta, s katerimi lahko okrepite svojo finančno pismenost in sposobnost, da poslovne in osebne finance upravljate še bolj trajnostno. Po zaključku bo vsak od strokovnjakov na voljo tudi za individualne pogovore, za katere je potrebna predhodna prijava. Svetovanje bo brezplačno, število mest je omejeno, prijave že zbiramo. Več informacij dobite na spletni strani (tam tudi zbiramo prijave) ljubljana.si/sl/aktualno/ljubljanski-krozni-abonma-trajnostno-upravljanje-osebnih-financ.

Od 20. oktobra cepljenje proti gripi

Cepljenje proti gripi je priporočljivo za vse prebivalce, še posebej pa za starejše od 65 let, kronične bolnike, nosečnice, otroke, mlajše od dveh let, osebe z izrazito prekomerno telesno težo, zdravstvene delavce, zaposlene v nujnih službah in vse, ki so pri delu veliko med ljudmi. Postopek cepljenja je hiter in enostaven, cepivo pa je varno, preverjeno in brezplačno za vse prebivalce.

Od 20. oktobra dalje se lahko cepite pri svojem osebnem zdravniku, v cepilnem centru v zdravstvenem domu ali v cepilni ambulanti na območni enoti Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Cepljenje je najučinkovitejša zaščita pred gripo. Cepljenje zmanjšuje verjetnost, da zbolimo, in ublaži potek bolezni, če kljub temu zbolimo. Pomembno je tudi zato, ker cepljeni virus širijo redkeje, kar posredno ščiti njihove bližnje, predvsem najbolj ranljive.

IŠČE SE SMREKA!

Meščanke in meščane tudi letos vabimo, da nam za novoletno okrasitev mestnega središča podarijo smreke, ki so v njihovem naravnem okolju že zaključile svoj življenjski cikel. Za več informacij pišite na e-naslov tajnistvo@visitljubljana.si.

Na podlagi petega odstavka 122. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-IO, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP in 23/24) in 51. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 31/21 – uradno prečiščeno besedilo) izdajamo

JAVNO NAZNANILO

o javni razgrnitvi osnutka tehnične posodobitve Občinskega prostorskega načrta MOL – izvedbeni del in dopolnjenega osnutka petih sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta MOL – izvedbeni del z Okoljskim poročilom

I.

Mestna občina Ljubljana naznanja javno razgrnitev:

- osnutka tehnične posodobitve Občinskega prostorskega načrta MOL – izvedbeni del,
- dopolnjenega osnutka petih sprememb in dopolnitev Občinskega prostorskega načrta Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del (v nadaljnjem besedilu: OPN MOL ID). V tem postopku se spreminja in dopolnjuje Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del in
- Okoljskega poročila k dopolnjenemu osnutku petih sprememb in dopolnitev OPN MOL ID.

II.

Gradivo iz prejšnje točke bo od 21. oktobra do 21. novembra 2025 v celoti javno razgrnjeno v prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska cesta 28, in na spletni strani ljubljana.si, delno (dopolnjeni osnutek Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o OPN MOL ID brez prilog, grafični del dopolnjenega osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o OPN MOL ID za območje posamezne četrtne skupnosti in Okoljsko poročilo k dopolnjenemu osnutku petih sprememb in dopolnitev OPN MOL ID brez prilog) pa v prostorih četrtnih skupnosti.

V skladu s 56. in 122. členom ZUreP-3 se gradivo objavi tudi v prostorskem informacijskem sistemu Ministrstva za naravne vire in prostor.

Na Oddelku za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska cesta 28, bo gradivo na vpogled v poslovnem času: ob ponedeljkih, torkih in četrtek od 8. do 15. ure, ob sredah od 8. do 16. ure in ob petkih od 8. do 14. ure.

V prostorih četrtnih skupnosti bo gradivo na vpogled v času uradnih ur: ob ponedeljkih od 8.30 do 13. ure, ob sredah od 8.30 do 12. in od 13. do 17. ure ter ob petkih od 8.30 do 12. ure.

III.

Javne obravnave bodo na Gospodarskem razstavišču v Marmorni dvorani, Dunajska cesta 18:

- 3. novembra 2025 ob 17. uri za območja četrtnih skupnosti Jarše, Moste, Golovec, Polje in Sostro,
- 4. novembra 2025 ob 17. uri za območja četrtnih skupnosti Rudnik, Trnovo, Vič in Rožnik,
- 5. novembra 2025 ob 17. uri za območja četrtnih skupnosti Šentvid, Šmarna gora, Šiška in Dravljice ter
- 6. novembra 2025 ob 17. uri za območja četrtnih skupnosti Črnuče, Posavje, Bežigrad in Center.

IV.

Seznam zemljiških parcel, katerih namenska raba se v petih spremembah in dopolnitvah OPN MOL ID spreminja, bo objavljen na spletni strani ljubljana.si.

V.

Izjave oseb, ki posredno ali neposredno izvršujejo pristojnost priprave in sprejema petih sprememb in dopolnitev OPN MOL ID in za katere obstaja morebitno nasprotje interesov, so shranjene med dokumenti zadeve pod številko 35020-40/2024-183.

VI.

V okviru javne razgrnitve ima javnost pravico dajati pripombe na tehnično posodobitev OPN MOL ID, na spremenjene vsebine OPN MOL ID in na Okoljsko poročilo. Pripombe se lahko do konca javne razgrnitve posredujejo preko elektronskega obrazca s spletne strani e-razgrnitve. V prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska cesta 28, bo v poslovnem času organizirana pomoč pri oddaji pripomb.

Obravnavane bodo samo pripombe, ki se bodo nanašale na vsebine, spremenjene v tem postopku sprememb in dopolnitev OPN MOL ID. Mestna občina Ljubljana bo pripombe javnosti proučila ter do njih zavzela stališča, ki jih bo objavila na spletni strani Mestne občine Ljubljana.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

Knjigarna v pritličju

Polne police knjig o mitoloških pošastih, muhastih božanstvih, egiptovskih faraonih, nadarjenih čarovnikih in razburljivih pustolovščinah v Knjigarno Morfem na Ulici bratov Učakar 54 vsak dan privabijo otroke in mladino iz bližnje in daljne okolice terasastih blokov v Kosezah. Nekateri se stisnejo v udoben dvosed, kjer skupaj listajo slikanico, druge v bralnem kotičku vase posrka napeta zvočna knjiga. Odrasle bralce v istoimenski založbi, ki jo vodi Helena Kraljič, razvajajo s prevodi sodobnih romanov, ovenčanih z najimenitnejšimi mednarodnimi literarnimi nagradami. »Tu sem odrasčala, zato se mi je zdelo naravno, da se sem vrnem s knjigarno,« nam je povedala gostoljubna založnica.

Darujte lase malim junakom

Frizerka Tjaša Železnik z ekipama iz svojih salonov Tjasha na Štefanovi ulici 6 in Cesti na Brdo 43 sodeluje pri akciji s plemenitim ciljem. Vsak, ki si pri njih odstriže vsaj 40 centimetrov lepo negovanih las, jih lahko podari organizaciji Little Princess Trust iz Velike Britanije. Ta iz njih izdeluje lasulje za otroke in mladostnike, ki so svoje lase izgubili v boju z rakom. »V okviru projekta Onko, ki se izvaja pod okriljem Društva študentov medicine Slovenije, smo zbrali že okoli 20 donacij. Neka trinajstletnica, ki je imela bolno prijateljico, je tako motivirana, da je prišla že drugič.« Morda pa je že čas, da si tudi vi malce skrajšate svojo grivo.

Malica z juga Italije

Apulija je dežela na peti italijanskega škornja, Rollin' Puglia pa kombi s kuhinjo, parkiran na Tržnici Koseze na Vodnikovici cesti 187. V njem Giuseppe Santoiemma iz okolice Barija in Katja Potočnik iz svežih sestavin pripravljata za to pokrajino tipične panzerotte, ocvrte žepke iz testa, nadevane s paradižnikovo omako, mozzarella in dodatki. Na meniju imata tudi testenine z omakami in palačinkam podobne sendviče piadine. Marsikdo se posladka še s puhastim tiramisujem, pistacijev gre najbolj v promet. »Kmalu prideta na jedilnik tiramisu s figami in jesenskimi začimbami, pa tudi ragu iz buč.« Kar postavite se v vrsto za malico ali pa se dogovorite, da vam hrano pripravita za domov.

Fešta na Poljanski

Na s soncem obsijano septembrsko nedeljo se je ulica med Ljubljano in Grajskim gričem za ves dan spremenila v prostor sproščenega druženja. Naključni mimoidoči so si skupaj s staroselci, lokalnimi umetniki, gostinci in ustvarjalci, ki so tu vrgli sidro, privoščili dobrote lokalnih pekarn ter prisluhnili zanimivim razpravam na kavčih, ravno pravih za urbano dnevno sobo. Dogajanje so popestrili mladi glasbeniki z bližnje poljanske gimnazije in drugi umetniki, male nogice pa so na poganjalčkih ves dan neumorno preizkušale svoje spretnosti. Sosedje s Poljanske ceste so se s Poljanskafestom tako že tretjič in zagotovo ne zadnjič pridružili evropskemu tednu mobilnosti.

Kavalir Žale, prosim!

Kako do Žal in po njih ob dnevu spomina na mrtve

S Kavalirjem se lahko po pokopališču Žale brezplačno zapeljete vsako soboto, nedeljo in ob praznikih med 8. in 14. uro.

Od 18. do 24. oktobra bosta obiskovalcem na voljo dva Kavalirja, od 25. oktobra do vključno 1. novembra pa bodo po Žalah vozili trije Kavalirji, in sicer vsak dan med 9. in 17. uro.

Ustavite jih lahko kjerkoli ali jih pokličete na številko 031/666 332.

Ob dnevu spomina na mrtve bodo mestni avtobusi, ki vozijo mimo Žal, zaradi večjega števila obiskovalcev imeli prilagojen vozni red. Brezplačno bo tudi parkiranje na parkiriščih v okolici Žal, ki so v upravljanju JP LPT.

T

ako je zazvenel prijeten glas voznika Kavalirja, ki se je oglasil na telefonsko številko 031/666 332. »Nas lahko poberete pri vežicah na Plečnikovih Žalah?« Glas na drugi strani je prijazno pritrdil in že čez minuto ali dve je bil Kavalir pri nas, pripravljen, da nas odpelje do našega groba.

Pokopališče Žale je največje ljubljansko pokopališče. Razteza se na kar 41 hektarjih, kar pomeni, da so poti po njem lahko zelo dolge, za marsikoga, ki želi obiskati poslednje počivališče svojcev in

drugih najdražjih, celo predolge. Da bi prav vsi lahko prišli do grobov, po njem vsako soboto in nedeljo vozi malo električno vozilo Kavalir, ki lahko sprejme do pet potnikov naenkrat. Voznik Kavalirja kroži po pokopališču, in če ga opazite, ga lahko kar ustavite, sicer pa pokličite omenjeno številko, razložite, kje ste, da bo hitro prišel po vas in vas zapeljal do vašega groba. Vozniki Kavalirjev poznajo praktično vsak kotiček Žal, kljub temu pa bodo med potjo verjetno potrebovali čisto

malo usmerjevalne pomoči. Tukaj levo, tam desno, pa še malo naravnost in hitro boste na cilju. Kavalir bo pripeljal čim bližje vašemu grobu, po vas bo prišel tudi, ko boste želeli nazaj. Zapeljal vas bo do postajališč mestnih avtobusov ali parkirišč v bližini Žal oziroma do katere druge točke v bližnji okolici.

Kavalirja boste velikokrat srečali pri kapelici oziroma ob parkirišču Žale I, kjer je njegova izhodiščna točka, včasih pa vas bo prijazen voznik presenetil

kar med hojo in vam kavalirsko ponudil prevoz. Ob dnevih, ko je na pokopališču več obiskovalcev, se lahko zgodi, da boste morali na Kavalirja malce počakati, saj so tudi njegove poti po Žalah dolge, a bo zagotovo pripeljal tudi do vas. Tukaj se nikomur ne mudi, saj je pokopališče prostor umiritve in spoštljivega spomina na vse, ki so nas zapustili.

V dneh, ko je obiskovalcev res veliko in so Kavalirji polno zasedeni, jim le dajte prednost na njihovih poteh od groba do

groba, mogoče pa celo odstopite sedež tistim, ki ga potrebujejo bolj kot vi, saj veste, v prvi vrsti so namenjeni starejšim in tistim, ki težje hodijo.

Kavalir po Žalah vozi vsako soboto, nedeljo in ob praznikih med 8. in 14. uro, v tednu pred dnevom spomina na mrtve pa bodo ekipo še okrepili in podaljšali čas voženj. Tudi morebitno slabo vreme jih ne bo odvrnilo od njihovega poslanstva. Če bo deževalo, vas bodo po pokopališču zapeljali v zaprtih vozilih.

Novi prostori upanja in poguma

Ob Cesti dveh cesarjev je svoja vrata nedavno odprl Park varne mobilnosti. V njem bodo zavetje in pomoč našli vsi, ki so jih zaznamovale najhujše posledice prometnih nesreč. Park je namenjen tudi učenju varnega in odgovornega ravnanja v prometu, predvsem otrok in mladostnikov.

Bil je april 2007, evropski teden varnosti cestnega prometa, sicer pa čisto navaden pomladni dan. Spodnesel pa je temelje življenja Roberta Štabe in njegove družine. Njegovo 12-letno hčerko Nejo je na poti s šolskega izleta na domači ulici na prehodu za pešce zbil pijan voznik brez izpita in z neregistriranim avtom. Iz hvaležnosti, da je hudo poškodovana deklica

zmagala v boju za življenje, je nastal Zavod Varna pot.

Danes, 18 let kasneje, zavod, njegov predsednik Robert Štaba in ekipa stopajo na novo pot. Polnoletnost so obeležili s selitvijo v nove prostore Parka varne mobilnosti, kjer bodo lahko še bolj zavzeto izpolnjevali svoje poslanstvo in korakali končnemu cilju naproti – viziji NIČ: nič mrtvih in nič hudo poškodovanih v prometnih nesrečah.

Štaba, ki je tudi predsednik Evropskega združenja žrtev prometnih nesreč, je ob velikem mejniku poudaril, da je Park varne mobilnosti edini center, ki združuje tako program za pomoč žrtvam prometnih nesreč in njihovo opolnomočenje kot tudi preventivne izobraževalne programe varne mobilnosti. »To je pomemben globalen korak za vse posameznike in podobne organizacije po svetu, zame osebno pa je to najbolj srečen trenutek! Naredili smo velik preskok in generacija, mlajša od mene, bo zdaj lahko uporabila vse svoje znanje. To je tudi moje osebno darilo mlajši generaciji,« je povedal Štaba in posebej poudaril podporo MOL in župana vseh 18 let delovanja zavoda.

Park varne mobilnosti sestavljata dva dela. Prvi je stavba, donacija podjetja Riko, v kateri so prostori, kjer izvajajo pomoč žrtvam prometnih nesreč in preventivne programe. V pritličju je večnamenska dvorana, v kateri bodo predavanja, delavnice in druge

aktivnosti, hkrati pa tu nastaja muzej spomina na žrtve prometnih nesreč. Osrednji del zgornjega nadstropja zaseda prostor, namenjen podpori žrtvam prometnih nesreč. Tu bodo potekala neformalna druženja in skupinska srečanja, sestajale se bodo tudi skupine za samopomoč. V manjšem, ločenem prostoru pa se bodo izvajali psihološka svetovanja in individualne terapije. Iz hiše se razprostira pogled na prometni in spretnostni poligon za otroke, mlade in starejše, ki bodo tukaj v varnem okolju in pod strokovnim vodstvom spoznavali nova vozila mikromobilnosti ter osnove varnega in odgovornega ravnanja v prometu. Na poligonu bodo lahko preizkusili vse, česar se bodo naučili v uvodnem, teoretičnem delu. Vsi programi bodo vodeni, v vsakega bo vključen tudi postanek pri spominski točki parka, posvečeni Mii in Niku, otrokoma, ki sta umrla v prometni nesreči. »Želimo si, da se take zgodbe ne bi več ponovile, zato pa so potrebni izobraževanje, opolnomočenje in vzgoja,« poudarja programska vodja zavoda Kaja Kobal.

Večina ekipe ima lastno izkušnjo s prometnimi nesrečami, zato se trudijo narediti vse, kar je v njihovi moči, da bi jih v največji možni meri preprečili. »Preventivo in vzgojo moramo začeti že v vrtcu in družinah, zato v naše programe vključujemo vrtčevske otroke, osnovnošolce, srednješolce, njihove starše, kolektive vzgojno-izobraževalnih ustanov in druge. Res se želimo osredotočiti na čisto vse, ki so aktivno udeleženi v prometu,« pravi Kaja Kobal. Programe izvajajo po vrtcih in šolah po vsej Sloveniji, zdaj pa so dobili tudi svoj prostor, kamor bodo lahko povabili različne ciljne skupine in kjer bodo na enem mestu kakovostno izvajali preventivne programe. »Tukaj želimo vzgajati otroke in mlade tako, da bodo imeli vizijo NIČ zapisano v svojem DNK, da jih v odraslem obdobju ne bo treba prepričevati, da ne smejo voziti, ko pijejo alkohol in uživajo podobne substance, zakaj uporabljati varnostni pas, otroške sedeže, čelade, kako nevarna je uporaba telefonov, slušalk med vožnjo in tako naprej ...« razlaga Kaja Kobal.

Ekipa Zavoda Varna pot torej vse svoje sile usmerja v uresničitev vizije NIČ, pri tem pa jim moramo pomagati vsi, ki del svojega časa preživimo na cestah. Bodimo dober zgled mlajšim in vedno ravnajmo tako, da bodo vsi udeleženci v prometu varno prispeli domov, k svojim najdražjim.

1 V zunanjem delu Parka varne mobilnosti je urejen poligon, namenjen predvsem najmlajšim udeležencem v prometu. S preventivnimi aktivnostmi je treba začeti že v zgodnjem otroštvu, zato se bodo tu pravilnega in odgovornega ravnanja v prometu učili vrtčevski otroci, osnovnošolci, srednješolci, pa tudi vsi drugi. Poligon je primeren za aktivnosti s kolesom, skirojem, e-kolesom, e-skirojem, gokartom na pedala, rolko, torej za vse sodobne oblike mikromobilnosti. Ima dve osnovni funkciji, prva je spoznavanje s prometnimi predpisi, druga pa osvajanje spretnosti, saj lahko nanj postavijo 32 različnih ovir, ki so enake resničnim situacijam v prometu. Tako se bodo mladi v varnem okolju in pod strokovnim vodstvom naučili varnega vključevanja v promet.

2 Park varne mobilnosti je posvečen sestrici Mii in bratcu Niku, katerih mladi življenji sta pri devetih oziroma šestih letih ugasnili v prometni nesreči avgusta 2020. V spomin in opomin, da moramo vsi prispevati k temu, da bodo naše ceste varne za vse!

3 V prometni nesreči, ki jo je zakrivil pijan voznik, sta umrla tudi slikar Vinko Hlebs in njegova žena Francka. Njune tri hčerke so Zavodu Varna pot podarile očetovo sliko sončnice s sončnim zahodom v sredini, ki zdaj krasi prostor, namenjen druženju in podpori žrtvam prometnih nesreč.

4 Večnamenska dvorana v pritličju stavbe je namenjena različnim dogodkom, v njej pa nastaja tudi muzej žrtev prometnih nesreč. Muzejska pot nas vodi od nastanka zavoda do končnega cilja – vizije NIČ – nič smrtnih žrtev in nič hudo poškodovanih do leta 2050.

5 Robert Štaba, predsednik Zavoda Varna pot: »Okoli nas je veliko ljudi, ki so zaradi posledic prometnih nesreč ranjeni v srce in dušo. Park varne mobilnosti je zanje dom, točka, kjer se bodo lahko srečali in pogovarjali o življenjskih izzivih.«

NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!

V Evropi v prometnih nesrečah vsako leto umre 20.000 ljudi, 120.000 jih je hudo telesno poškodovanih. Tudi v Sloveniji je statistika grozljiva, saj je do konca septembra na naših cestah umrlo že 75 ljudi, kar je 23 več kot v vsem lanskem letu. Po izračunih največjega nemškega inštituta za varnost v cestnem prometu ena sama huda prometna nesreča prizadene kar 113 ljudi. A statistika izgubi ves pomen tisti trenutek, ko zazvoni vaš telefon in vam glas na drugi strani pove, da je bila v prometni nesreči udeležena vam ljuba oseba. Takrat se življenje v hipu ustavi. Nastane praznina, ki je nič ne more zapolniti. Zato ravnajmo tako, da se jutri življenje ne bo ustavilo nikomur izmed nas!

Podpora znanju in prvi zaposlitvi

Na MOL so letos prenovili področje kadrovskega štipendiranja in štipendiranja nadarjenih mladostnikov, s čimer se odzivajo tudi na potrebe po zaposlovanju v Mestni upravi MOL in javnih zavodih, ki delujejo pod okriljem občine.

Začetki štipendiranja nadarjenih mladih v Ljubljani segajo v leto 1999 in do danes je MOL finančno podprla razvoj več kot 2000 nadarjenih dijakov in študentov. Zaradi povečanih potreb po novih zaposlitvah v Mestni upravi in mestnih javnih zavodih so pred dvema letoma štipendijam za nadarjene dodali še kadrovske štipendije. Letos so kriterije za pridobitev štipendiranja nekoliko spremenili in zvišali višino štipendij. Skupaj so razpisali 110 štipendij, od tega 90 kadrovskih in 20 štipendij za nadarjene.

Kadrovske štipendije so namenjene dijakom in študentom, ki želijo po končanem izobraževanju svojo poklicno pot začeti v Mestni upravi in javnih zavodih. Velik del jih je namenjenih bodočim zdravnikom, diplomiranim medicinskim sestram in farmacevtom. Za specialiste družinske medicine je na voljo 20 štipendij, za pediatri in farmacevte po 10 štipendij, za diplomirane medicinske sestre pa šest. Za bodoče sodelavce Mestne uprave MOL je razpisanih 36 štipendij, v svoje vrste vabijo študente gradbeništva, arhitekture in urbanizma, prava ter informatike in računalništva, poleg tega tudi dijakke, ki se izobražujejo za tehnike varovanja. Preostalih osem štipendij je namenjenih bodočim sodelavcem Lutkovnega gledališča Ljubljana, Festivala Ljubljana, Slovenskega mladinskega gledališča, Mestne knjižnice Ljubljana, Športa Ljubljana in Mladih zmajev.

Kadrovske štipendije znašajo 200 evrov za dijake in 300 za študente. Višjo štipendijo bodo prejeli študenti

90
kdrovskih
štipendij

**ŠTIPENDIJE MOL
IN JAVNIH USTANOV
V ŠTUDIJSKEM LETU 2025/26**

20
štipendij
za nadarjene

medicine in farmacije, ki jim bo MOL namenila 500 evrov mesečno. Naj dodamo, da bodo študenti, ki bodo letnik opravili s povprečno oceno 8 ali več, nagrajeni še z dodatnimi sto evri na mesec. Prejemniki kadrovskih štipendij se bodo najkasneje leto dni po končanem izobraževanju zaposlili v Mestni upravi MOL oziroma v enem od ljubljanskih javnih zavodov.

Na drugi strani pa so štipendije za nadarjene, s katerimi MOL podpira dijake, ki dosegajo odlične rezultate v šoli, ki so hkrati aktivni in dosegajo rezultate tudi na drugih področjih. Te štipendije ne vključujejo zaposlitve, namenjene so dijakom, ki v letošnjem šolskem letu obiskujejo najmanj drugi letnik in imajo stalno prebivališče v Ljubljani. Na MOL so razpisali 20 takšnih štipendij, štipendisti pa bodo prejeli 200 evrov mesečno.

Na oba razpisa se lahko prijavite do 30. oktobra letos, pravica do štipendije

pa bo veljala od prvega dne letošnjega šolskega oziroma študijskega leta.

Kadrovske štipendije poleg MOL ponujajo tudi v ljubljanskih javnih podjetjih Energetika Ljubljana, Voka Snaga in Ljubljanski potniški promet, s čimer želijo mlade podpreti pri izobraževanju, jim omogočiti prakso z mentorstvom ter ponuditi priložnost za prvo zaposlitev. Letošnji razpisi so že zaključeni, skupaj so podelili 27 štipendij, razpise za prihodnje šolsko leto pa bodo predvidoma objavili junija prihodnje leto.

Razpisa MOL za kadrovske štipendije in za štipendije za nadarjene sta objavljena na spletni strani **ljubljana.si/si/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave**. Rok za prijavo je do vključno četrtek, 30. oktobra 2025.

Naj se študij začne!

Ob začetku novega študijskega leta vam, bodočim učenjakinja in učenjakom, želimo nadvse zanimiva predavanja, navdihujoče profesorje, čim več vztrajnosti za premagovanje študijskih izzivov, nova prijateljstva, obilico zabave in nepozabnih trenutkov, ki vam bodo še dolgo ostali v lepem spominu. Dobrodošli v Ljubljani!

PROF. DR. GREGOR MAJDIČ
rektor Univerze v Ljubljani

Univerzitetno mesto

Naša lepa prestolnica ni le turistični biser in dom številnih prebivalcev, temveč tudi univerzitetno mesto. Na to nas opominjajo že table ob vstopu vanjo – Ljubljana je sedež največje in najstarejše slovenske univerze, Univerze v Ljubljani.

Kaj pomeni biti univerzitetno mesto? Pomeni, da je tukaj prostor, kjer se ustvarja in prenaša znanje. Mesto vsako leto sprejme novo generacijo študentk in študentov, ki se pridružijo predhodnim. Na Univerzi v Ljubljani študira okoli 38.000 študentov, skupaj z zaposlenimi pa univerzitetna skupnost predstavlja kar 15 odstotkov prebivalstva mesta. Ta podatek jasno kaže, kako pomemben del Ljubljane smo.

A biti univerzitetno mesto pomeni mnogo več. Pomeni tesno sodelovanje med mestom in univerzo. V zadnjih letih smo okrepili sodelovanje z MOL – podpisali smo sporazum o sodelovanju, v okviru katerega smo izvedli več skupnih projektov in se povezali v številnih aktivnostih. Med njimi so podelitve doktoratov in priznanj za pomembna umetniška dela na Kongresnem trgu, sobotne predstavitve znanstveno-raziskovalnega in umetniškega dela naših fakultet in akademij ob Mestni hiši ter urejanje položaja Botaničnega vrta.

Možnosti za nadgradnjo sodelovanja med mestom in univerzo je še veliko. Med najnovejšimi izzivi ostaja vprašanje študentskih nastanitev. Ljubljana vsako leto sprejme tisoče študentk in študentov iz drugih krajev, a razpoložljivih kapacitet je premalo, cene pa so pogosto previsoke. To vpliva na kakovost študija, socialno varnost mladih in njihovo

vključevanje v mestno življenje. Reševanje tega vprašanja mora postati skupna prednostna naloga. Potrebujemo več javnih in cenovno dostopnih nastanitvenih možnosti, dolgoročne rešitve pa morajo vključevati tudi prostorsko načrtovanje, ki bo upoštevalo potrebe študentske populacije.

Pomembno področje sodelovanja je tudi mobilnost. Ljubljana je prometno zelo obremenjena, zato je skupno iskanje rešitev na področju trajnostne mobilnosti ključno. Potrebujemo več avtobusnih linij, boljše povezave med posameznimi deli mesta in fakultetami ter uvedbo hitrejših linij, ki bi omogočile učinkovitejšo premikanje študentov, zaposlenih in drugih prebivalcev. Prav tako si želimo več postaj za izposojanje koles v neposredni bližini fakultet, saj je kolesarjenje ena najbolj trajnostnih oblik mobilnosti, ki jo študenti pogosto uporabljajo. Poleg tega je pomembno, da se mobilnost načrtuje celostno – z mislijo na pešce, kolesarje, uporabnike javnega prevoza in okolje. S skupnim delovanjem lahko prispevamo k zmanjšanju prometnih zastojev, izboljšanju kakovosti zraka, večji dostopnosti mesta in boljši povezanosti univerzitetnih lokacij.

NA UNIVERZI V LJUBLJANI ŠTUDIRA OKOLI 38.000 ŠTUDENTOV.

Univerza v Ljubljani je več kot skupnost študentov in zaposlenih – je prostor ustvarjanja znanja, ki ga deli z mestom in širšo družbo. Na fakultetah, akademijah, inštitutih ter drugih univerzitetnih enotah se vsak dan ustvarja novo znanje, ki ga prenašamo na prihodnje generacije. S tem znanjem lahko skupaj z mestom oblikujemo rešitve za izzive sodobne družbe – od okoljskih vprašanj do digitalne preobrazbe, od kulturnega razvoja do socialne vključenosti.

Ljubljana je naš dom, univerza pa njen pomembni del. Verjamem, da se bo nova generacija študentk in študentov tukaj počutila varno, zadovoljno in izpolnjeno – kot del skupnosti, ki soustvarja prihodnost.

ZARJA MURŠIČ
ambasadorka občanske znanosti v Sloveniji
(ECS in citizenscience.si)

Ko mesto postane prostor znanosti

Moje najpogostejše prevozno sredstvo po Ljubljani je kolo. Na njem naredim na poti na delo in druženja okoli 700 kilometrov na leto. Kolesarim ob Celovski cesti, poleti iz leta v leto bolj občutim pomen dreves ob kolesarski stezi. Ob vročinskih valovih, ko je kolesarjenje včasih še težje kot v dežju, prav prijetno ohladijo okolico. Najdem se v drevoredu, kjer je opazno hladneje kot na krajih, izpostavljenih soncu. Takrat razmišljam o starosti teh dreves, procesih, ki se dogajajo v njih, kako se voda in hranila prenašajo od korenin do listov in obratno, kako se sladkorji prenašajo iz listov vse do korenin in v tla. Razmišljam o tem, kako se drevesa hladijo v tej vročini in kako hladijo naše okolje. Svetu okoli sebe se pogosto čudim in ga navdušeno opazujem. Polno vprašanj mi roji po glavi, vse bi rada vedela in razumela! Zame so drevesa ob kolesarskih poteh neprecenljiva.

Zadnjih nekaj let sem se po naključju in iz zanimanja znašla v svetu občanske znanosti. Z njo se v znanstvene raziskave vključujejo neprofesionalni raziskovalci in raziskovalke. Sodelujejo lahko pri vseh korakih znanstvene raziskave: od zastavljanja vprašanj do zbiranja, analize in razlage podatkov. Skupaj s poklicnimi znanstveniki in znanstvenicami odkrivajo nova znanja in pridobivajo nove veščine, gradijo skupnost in bolje razumejo svet, v katerem živijo.

V Ljubljani so občanske znanstvenice in znanstveniki v zadnjih letih pomagali raziskati »zelene« kolesarske poti. Prispevali so tudi predloge za razvoj prijaznejših

zunanjih površin zdravstvenih domov. Skupina upokojenk je ugotovila, da je manj kot pet odstotkov ulic in cest poimenovanih po ženskah. Jeseni bomo v dveh enotah Mestne knjižnice Ljubljana pod lupo vzeli ljudske modrosti o zdravju, hrani in okolju ter preverili, ali res držijo.

Pogostejši način sodelovanja v občanski znanosti je poročanje o opaženih živalskih in rastlinskih vrstah. Letošnje leto sem skupaj z Mrežo občanske znanosti preživela dan na festivalu biodiverzitete Raznoživo na Pogačarjevem trgu, kjer sem po več letih srečala nekatere biologe in biologinje, s katerimi sem nekoč študirala. Eni spremljajo netopirje v Ljubljani, drugi se posvečajo rastlinam, tretji spremljajo invazivke in se trudijo razviti načine, kako bi jih zaustavili, četrti spremljajo male sesalce in tako naprej. Kljub dežju, ki se je ulil ravno takrat, sem bila navdušena nad skupnostjo, ki se je oblikovala v mestu. Podobno izkušnjo smo imeli v Mreži občanske znanosti avgusta, ko smo z razstavo gostovali na Krakovskem nasipu. Predstavljenih je bilo več kot 30 projektov občanske znanosti. Na treh spremljevalnih dogodkih se nas je zbralo več kot sto. Pridružili so se tudi mnogi občanski raziskovalci in raziskovalke.

LJUBLJANA POSTAJA ŽIV LABORATORIJ, KJER SE ZNANOST ODVIJA POVSOD OKOLI NAS.

Poleg zanimivih uvidov in dragocenih podatkov o svetu okoli nas občanska znanost spodbuja tudi povezovanje in oblikovanje skupnosti. Znanost s tem preseže svoje meje in se razvija skozi procese sodelovanja in soustvarjanja. Ko se peljem po kolesarski poti proti središču mesta, tako ne vidim več le dreves, ki me v vročini prijetno hladijo, ampak mislim tudi na mrežo ljudi, s katerimi skupaj raziskujemo naše mesto. Ljubljana postaja živ laboratorij, kjer se znanost odvija povsod okoli nas: na ulicah, v parkih in celo med kolesarjenjem. In ta mreža se vsak dan širi. Pridruži se nam!

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Fizik bom!

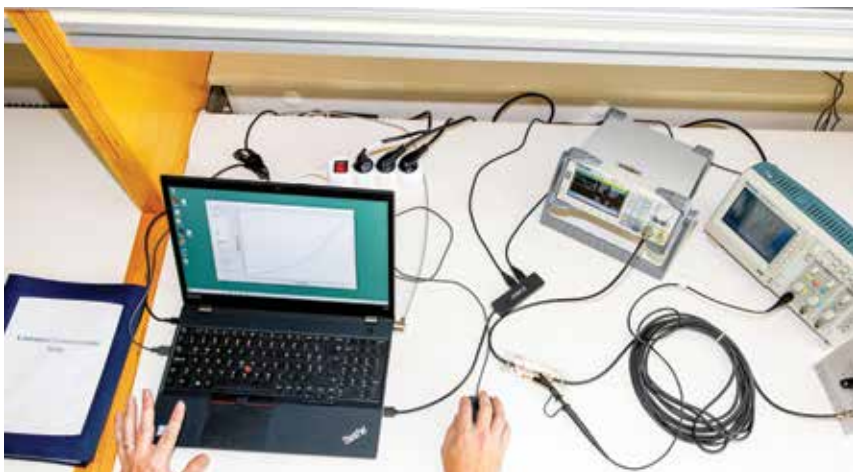
Fizika se ne ukvarja samo z enačbami, temveč raziskuje bistvo sveta okoli nas in kako ta svet deluje. Zanima jo, kako je nastalo vesolje, ali obstaja kaj pred božjim delcem, pa tudi zelo konkretna vprašanja, denimo kako izboljšati promet, kako ustvariti superprevodno žico, ki bi delovala pri sobni temperaturi, ali kako napovedati trende na borzi.

Podobno širok in dinamičen je tudi študij fizike na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani (UL FMF) s sedežem na Jadranski ulici 19. »Nič nenavadnega ni, če profesor pride na predavanje in sredi predavalnice prižge polmetrski ogenj,« razlaga prof. dr. Miha Ravnik, predstojnik Oddelka za fiziko. »Na podlagi tega lahko študenti izmerijo in izračunajo, kako se širi zvok.« Tako teorija oživi v praksi.

Študenti na FMF v laboratorijih merijo različne fizikalne pojave, se udeležujejo strokovnih ekskurzij in se vključujejo v raziskovalne skupine. Pri tem pomembno sodelujejo z Institutom »Jožef Stefan«, kjer imajo dostop do vrhunskih raziskav in laboratorijev najvišjega svetovnega ranga, pa tudi z Reaktorskim centrom v Podgorici, Astronomskim observatorijem na Golovcu ter številnimi podjetji in agencijami. Mnogi odidejo na izmenjave v tujino, veliko jih po zaključku študija dobi mesta na najboljših svetovnih univerzah, kot so Cambridge, Oxford in Massachusetts Institute of Technology.

Na fakulteti posebej spodbujajo samoiniciativnost in radovednost. Profesorji študentom z veseljem prisluhnejo in jim pomagajo razvijati njihove ideje. Znani so po tem, da nimajo uradnih ur, njihova vrata so za konzultacije vedno odprta. Prav to osebno vzdušje na fakulteti daje študiju fizike dodaten naboj in zagon.

Prva leta študija so namenjena splošnim temeljem, kasneje pa se študenti odločijo za vsebine, ki jih najbolj pritegnejo. Za fiziko materialov, fiziko osnovnih delcev, astronomijo, meteorologijo, pedagoško fiziko, fiziko laserskih sistemov, medicinsko, jedrsko ali

Med študijem študente skozi prizmo fizike učijo širokega naravoslovnotehniškega pogleda na različne procese, zato se fiziki odlično vključujejo v interdisciplinarne time.

»Naši alumni, ki uspejo doma ali v tujini, nam pogosto povedo, da so z znanjem, pridobljenim na FMF, konkurenčni povsod in da je študij fizike v Sloveniji res na svetovnem nivoju,« pravi prof. dr. Miha Ravnik, predstojnik Oddelka za fiziko na UL FMF.

kvantno fiziko. Diplomanti imajo tako širok spekter možnosti za zaposlitev. Približno tretjina jih dela v znanosti, v različnih institucijah doma in v tujini, večina pa svojo kariero razvija v interdisciplinarnih timih v različnih panogah. Zelo zaželeni so v tehnoloških podjetjih, na primer v računalništvu in različnih vejah inženirstva, pa v fotoniki industriji, farmaciji in biofarmaciji, energetiki, letalski industriji, medicini, šolstvu, na specializiranih javnih agencijah (na primer ARSO) in v finančni industriji. »Dejstvo je, da podjetja iščejo več fizikov, kot nam jih uspe izobraziti,« ugotavlja prof. dr. Miha Ravnik.

Vsi bodoči fiziki se na fakulteti srečajo tudi z »mafijo«. Ne s tisto, ki jo poznamo iz filma Boter! Mafija je interna okrajšava za predmet matematična fizika, ki je eden najtežjih na fakulteti. Kratica hkrati združuje obe krili FMF – matematiko in fiziko ter je zato postala navdih za poimenovanje

številnih dogodkov na fakulteti. Tako imajo »mafjsko kavarno«, »mafjski piknik«, kjer se enkrat letno družijo študenti in profesorji, in »mafjski vikend«, namenjen srednješolcem, ki jih želijo navdušiti za študij fizike in matematike.

Mafjski vikend

V zimski šoli, imenovani Mafjski vikend, se radovedni otroci ob poljudnih predavanjih ter matematičnih in fizikalnih delavnicah družijo s študenti in profesorji FMF. To je odlična priložnost, da spoznajo, kaj matematika in fizika pomenita na univerzitetni ravni in kakšne možnosti poklicne kariere ponujata ti dve stroki. Naslednji mafjski vikend bo januarja 2026. Več informacij najdete na spletni strani fmf.uni-lj.si v rubriki Dogodki.

Če bi študente fizike morali opisati z eno samo besedo, bi rekli, da so radovedni – v najširšem pomenu te besede. Zanima jih, kako delujejo narava, tehnika, računalniški algoritmi ...

V Znanstveni kavarni Mafija vam ob kavi družbo delajo najbolj znane matematične in fizikalne formule. Stene si delijo s podobami Nobelovih nagajencev, ki so obiskali FMF in predavali na njej.

V laboratoriju za kvantno optiko raziskovalci razvijajo prihodnost varne komunikacije – šifrirajo sporočila tako, da vsak poskus prisluškovanja takoj pusti sled. Poleg tega preizkušajo, kako kvantni zakoni delujejo pri večjih sistemih, kar odpira vrata novim vpogledom v skrivnosti narave.

Tridimenzionalni
model virusa
podobnemu
delcu

Kemijska formula za inovativnost

Obiskali smo Kemijski inštitut, drugo največjo znanstvenoraziskovalno ustanovo v državi, ki bo prihodnje leto praznovala 80 let. Sprehodili smo se skozi njegove laboratorije in izvedeli, kako si tam predstavljajo prihodnost znanosti.

Na stičišču Trnovega in Viča, z razgledom na Krim in Ljubljanski grad, stoji stavba Kemijskega inštituta. Ustanovljen je bil leta 1946 kot Kemijski laboratorij Slovenske akademije znanosti in umetnosti, današnje ime pa je dobil po osamosvojitvi Slovenije. Po sedmih letih delovanja na Salendrovi ulici se je leta 1953 preselil na sedanjo lokacijo na Hajdrihovi ulici 19. Ob vstopu skozi glavni vhod obiskovalca v avli pričakata doprsna kipa Borisa Kidriča, enega največjih podpornikov znanosti v slovenski zgodovini, in dr. Maksa Samca, priznanega kemika, ki je inštitut vodil vrsto let. Hodnike med laboratoriji, polnimi sodobne in pogosto glasne raziskovalne opreme, krasijo razstave del domačih in tujih umetnikov. Meni najljubši, nekoliko mirnejši kotiček pa je strešna terasa, zasajena z avtohtonimi slovenskimi rastlinami, s katere se na jasen dan lepo vidijo Kamniško-Savinjske Alpe in Ljubljanski grad.

Ob začetku delovanja je bil Kemijski inštitut osredotočen predvsem na razvoj tehnologij za predelavo premoga v koks, kar je bil strateški vpogled v povojno industrializacijo, danes pa je drugi največji

javni znanstvenoraziskovalni zavod v Sloveniji, razdeljen na osem znanstvenoraziskovalnih odsekov in tri infrastrukturne centre. Približno 450 zaposlenih, od tega skoraj polovica doktorjev znanosti, izvaja raziskave s področij ved o življenju, biotehnologije, razvoja materialov, kemijskega inženirstva, strukturne, teoretične in analize kemije ter varstva okolja in obnovljivih virov energije. Na inštitutu delujejo številni mednarodno uveljavljeni znanstveniki, z okoli 160 doktorskimi študenti pa se uvršča med najpomembnejše valilnice mladih raziskovalcev in raziskovalcev v regiji. Število tujih raziskovalcev se v zadnjih letih strmo povečuje – danes jih je že petina, prihajajo pa iz 28 držav.

Doktorski študent Urban Košir pripravlja zaščitni premaz za kovinski litij, ki se uporablja v baterijah s trdnim polimernim elektrolitom.

NI ŠE
KONEC.
OBRNITE
STRAN!

V Preglovm raziskovalnem centru, moderni stavbi, dograjeni pred dobrim desetletjem, domuje Nacionalni center za NMR spektroskopijo visoke ločljivosti, ki je del evropske mreže infrastrukturnih centrov. V isti stavbi sta še vrstični presevni elektronski mikroskop z atomsko ločljivostjo, ki se uporablja predvsem za preučevanje materialov, in krioelektronski mikroskop za določanje tridimenzionalne zgradbe bioloških molekul. »Elektronsko mikroskopijo dopolnjujemo z napredno analizo podatkov, pri čemer uporabljamo tako klasične algoritme kot strojno učenje. Naš cilj je izboljšati komercialne katalizatorje za čisto proizvodnjo in rabo vodik«,« pojasnjuje dr. Ana Rebeka Kamšek z Odseka za kemijo materialov. Uporaba tako zahtevne raziskovalne opreme zahteva visoko usposobljen kader. »Pred letom 2017 v Sloveniji ni bilo nikogar s praktičnimi izkušnjami s krioelektronskim mikroskopom. Takrat smo se prvi uporabniki učili v tujini, danes pa sami organiziramo izobraževanja in delavnice,« dodaja dr. Matic Kisovec, skrbnik krioelektronskega mikroskopa. Poleg raziskovanja in izobraževanja sodeluje tudi s slovensko farmacevtsko industrijo, ki jo zanima, jo predvsem nanometriške vizualizacije,

PODJETNIŠKI PROGRAM SPODBUJA INOVACIJE IN POVEZUJE RAZISKOVALCE Z INVESTITORJI.

Svit Menart nam je pokazal, kako gori kovinski magnezij. Ob reakciji s kisikom se pojavi močna svetloba in dim bele barve.

s katerimi potrjujejo, da razvoj učinkovnih napreduje v pravo smer.

Kot marsikje po Evropi se tudi v Sloveniji znanost sooča s pomanjkanjem doktorskih in podoktorskih raziskovalcev, kar otežuje dolgoročni razvoj raziskovalne dejavnosti. Kemijski inštitut se tega izziva zaveda in skuša nanj aktivno odgovoriti. Sklad Janka Jamnika je v zadnjih letih finančno podprl pet raziskovalnih projektov mladih doktoric in doktorjev znanosti ter jim omogočil nadaljevanje kariere na inštitutu. Spodbudno delovno okolje, vrhunska infrastruktura in osebne okoliščine so domov privabile tudi dr. Tino Lebar, ki je kot podoktorska raziskovalka pet let delala na prestižnem Harvardu v ZDA. »Vrnitev domov je bila kombinacija osebnih želja in dobre izkušnje s Kemijskega inštituta v času doktorskega študija. Po pridobitvi financiranja za lasten raziskovalni projekt sem vedela, da je to najboljše okolje za raziskave, ki me zanimajo,« pravi dr. Lebar. Inštitut izstopa tudi po številu pridobljenih projektov Evropskega raziskovalnega sveta (ERC), ki veljajo za raziskovalno

Dr. Tina Lebar je prejemnica sredstev Evropskega raziskovalnega sveta (ERC) za začetek samostojne raziskovalne kariere.

financiranje z največjo konkurenco v Evropi. Poleg projektov sklad Janka Jamnika financira tudi doktorske študentke in študente, doslej jih je podprl že deset. Vsako leto strokovna komisija med prijavljenimi izbere najobetavnejšega kandidata ali kandidatko, posebnost tega financiranja pa je, da si študentje lahko sami izberejo področje raziskovanja in mlajšo mentorico ali mentorja, s čimer se krepijo tudi kariere in razvoj mlajših obetavnih raziskovalk in raziskovalcev.

Poleg raziskovanja in izobraževanja na inštitutu posebno pozornost namenja, jo znanstveni komunikaciji in ozaveščanju javnosti o pomenu znanosti. Organizirajo strokovna in poljudna predavanja, teden Kemijskega inštituta, dneve odprtih vrat, poletno raziskovalno šolo ter sodelujejo pri projektih Znanost na cesti, Noč raziskovalcev in Arena tehnologij. Snemajo tudi podkasta Člankarnica in Vzeto na znanje, v katerih znanstvenike vabijo k poljudnim pogovorom o njihovih raziskavah.

Nedavno so zagnali podjetniški program, ki spodbuja inovacije in povezuje

OKOLI 160 DOKTORSKIH ŠTUDENTOV KEMIJSKI INŠTITUT UVRŠČA MED NAJPOMEMBNEJŠE VALILNICE MLADIH RAZISKOVALK IN RAZISKOVALCEV V REGIJI.

Doktorska študentka Marija Srnko s kromatografskimi metodami ločuje strupene proteine, ki povzročajo propad celice.

raziskovalce z investitorji. Rezultati tovrstnih pobud so že vidni – v zadnjih letih so se od inštituta odcepila tri podjetja. Leta 2021 ustanovljeni ReCatalyst, ki razvija, proizvaja in prodaja katalizatorje za vodikove gorivne celice, je prejel naziv slovenski startup leta in nagrado najpodjetniška ideja. »Ključni pogoj za razvoj izuma je bila podpora mentorjev in raziskovalne skupine. Dobro sodelovanje z vodstvom inštituta nam je omogočilo, da smo stopili na podjetniško pot. Po doktoratu mi je bilo kot podoktorskemu raziskovalcu omogočeno prehodno obdobje, v katerem sem lahko gradil podjetje, obiskoval izobraževanja in iskal vire financiranja. Poleg znanosti in tehnologije je potreben tudi ekosistem ljudi, ki zgodbo podprejo,« razlaga dr. Matija Gatalo, direktor za tehnologijo v ReCatalystu.

Kemijski inštitut že desetletje vodi dr. Gregor Anderluh. »Ponosni smo, da smo zrasli v eno najprodnnejših znanstvenoraziskovalnih institucij v Sloveniji in da svojo prisotnost širimo prek meja prestolnice.« Lani so ustanovili dva nova raziskovalna centra. Center za razvoj, demonstracije in usposabljanje za brezogljne tehnologije

v Kisovcu spodbuja sodelovanje med znanostjo in industrijo v zasavski regiji, Center za tehnologije genskih in celičnih terapij pa v sodelovanju s tujimi partnerji razvija terapije za redke genetske bolezni in težko ozdravljive rake. Cilj centra je v sodelovanju z univerzitetnimi kliničnimi centri pospešiti dostop bolnikov v Sloveniji do naj sodobnejših zdravljenj. Prav tako skupaj z Mestno občino Velenje začnajo gradnjo Tehnološkega parka Velenje – TecHuba, kjer bo inštitut vzpostavil raziskovalno enoto za biorafinacijo biomase.

Znanstveno delo je dinamično in pogosto nepredvidljivo, tak utrip pa je čutiti tudi na inštitutu. K temu nedvomno prispeva še dejstvo, da je več kot tretjina zaposlenih mlajših od 30 let in da inštitut ponuja številne prostore za sproščeno druženje. Ob kavi in malici se srečujejo denimo v zastekljeni mansardi, med zaposlenimi znani kot »Havaji«. Dopolne so tam predavanja, okrogle mize ter izmenjevalnice rastlin in knjig, popoldne pa pilates in joga. Kljub velikemu številu zaposlenih se ljudje večinoma poznajo, saj se družijo ob odbojki, namiznem tenisu

Z zastekljene mansarde Kemijskega inštituta, imenovane tudi »Havaji«, je lep razgled na Krim, Kolezijo in Ljubljanski grad.

VEČ KOT TRETJINA ZAPOSLENIH JE MLAJŠIH OD 30 LET.

in na vsakoletnem zimskem športnem dnevu. Na »Havajih« imajo tudi mesečno druženje ob kavi in rogljičkih za doktorske študente. »Zavedamo se, da je mreženje pomemben del doktorskega študija. Sproščeno druženje ob kavi je enako, če ne še pomembnejše kot strokovne konference,« pravi Tajda Klobučar, pobudnica študentskega druženja, sama doktorska študentka v Laboratoriju za RNA omrežja.

Čeprav ima Kemijski inštitut globoke korenine v zgodovini mesta, odločno zre v prihodnost. Je hiša znanosti in hkrati prostor srečevanja ljudi, idej in vizij. Prihodnje leto bodo praznovali 80-letnico delovanja, ob tem pomembnem jubileju pa načrtujejo gradnjo novih in prenovu obstoječih objektov, tako da bodo še naprej zagotavljali vrhunske pogoje za raziskovalno delo.

Blagozvočni glas Maje Ratej vas je zagotovo že kdaj pobožal prek radijskih valov Vala 202. Ustvarjalka (predvsem) poljudnoznanstvenih oddaj sicer ne živi več v Ljubljani, se pa vanjo vsak dan rada vrača in v njej opazi podrobnosti, ki domačinom zlahka uidejo. Novinarka, filozofinja in neskončno načitana navdušenka nad poljudno znanostjo je pozorna opazovalka sveta okoli sebe. Zato imajo njeni razmisleki o tem, zakaj je široko znanje o svetu koristno in kako je Ljubljana čudovito igrišče za dosego tega cilja, še večjo težo.

LJUBLJANČANKA

Sediva v studiu v centru Ljubljane, kjer vlada popolna tišina. Vas ta pomirja?

Res je tukaj drug svet. Tu sem v mehurčku, goste imam samo zase, predstavljam si le poslušalce na drugi strani.

Je zato vaše delo bolj umirjeno?

Kje pa! Zunaj studia je moje delo precej hektično. Pripravljam dogodke, načrtujem, snemam in urejam oddaje, se pripravljam na sogovornike, raziskujem teme ... Ogromno tudi berem, spremljam strokovne objave in komuniciram z znanstveniki. Ko sedem v studio, sem večino že opravila.

Kako pa zvoke Ljubljane doživljate zunaj studia?

Ljubljana je zvočno pestra, na večno prisoten šum se je treba navaditi. Morda imam prav zato rada Tivoli in Grajski grič; s kolegicami tako včasih sestankujemo kar na sprehodu. Zvokovno me sicer privlači ptičje petje, vseč pa so mi tudi zvoki, ki so vse redkejši, a zato toliko lepši – trenutek, ko se dva na ulici srečata in se drug drugega razveselita: »Hej, zdravo, kako si, daj, pridi kaj ...« Čudovito! Je pa morda še bolj zanimivo, ko grem po Ljubljani s slušalkami in opazujem ljudi.

Kakšno je mesto brez zvoka?

Zelo zanimivo! Zaznaš marsikaj, česar sicer ne bi. V ljudeh vidiš ta gon, da gredo proti cilju, vidiš, da ima vsak pred seboj načrt, kaj mora še narediti, vidiš, kako je vsak zase središče sveta.

Kot je Ljubljana pomembno središče znanosti v Sloveniji ... Je tudi to njen čar?

Absolutno. Tu so inštituti, univerza, naša največja raziskovalna institucija ... V Ljubljano se dnevno stekajo ogromni tokovi znanja in veseli me, da postaja vse bolj zanimiva tudi za podoktorske študente, ki prinašajo sveže znanje in entuziazem.

Pa se Ljubljančani zanimamo za znanost?

Obiskanost dogodkov, na primer Znanstivala in dnevov odprtih vrat institutov, kaže veliko žejo po znanju. Mislim pa, da je potenciala še več; Ljubljana bi res lahko postala mesto znanosti. Spodbujam ustanovitev muzeja znanosti, ki je načrtovan že nekaj časa. Želim si, da bi se deležniki združili in izvedli to čudovito pobudo. Imamo dovolj znanstvenikov, ki znajo poljudno komunicirati.

Ampak prevajati znanstveni jezik v poljudnoznanstvenega ni tako lahko.

Zagotovo, na radiu imamo dve nalogi: da prekrojimo vsebino v razumljiv jezik in da hkrati nežno vpeljujemo znanstvene izraze. Tako gradimo besedni zaklad poslušalcev in smo nekako (so)varuhi znanstvenega izrazoslovja.

»BOLJ KO SE ZAVEDAMO, DA NE VEMO VSEGA, VEČ SE UČIMO.«

Zakaj pa bi ljudje sploh morali vedeti, kaj se dogaja v znanosti?

Zato, ker s tem pridobivamo širino. Danes smo z vseh vetrov bombardirani z informacijami, ki so pogosto napačne. Z znanjem pa do njih razvijamo kritično perspektivo; do tega nam lahko pomagajo znanstveniki. Pri najnovejših dognanjih lahko brez ustreznih pojasnil med ljudmi nastane največ napačnih interpretacij in teorij zarote. Letos, denimo, se je nad Slovenijo pojavila nenavadna modra svetloba. Znanstveniki so jo takoj pojasnili, zato se teorije zarote niso imele možnosti razplamteti. To je nazoren primer pomena znanosti. Dokler nimaš širine znanja, se bojiš neznanega, ko nekaj bolje spoznaš, pa naenkrat ni več tako strašljivo. To seveda velja tudi za medsebojne odnose ter doajmanje družbe in dogajanja. Iz znanstvene metode, pri kateri je ključno, da znanstvenik vselej preverja in znova in znova sprašuje, se lahko naučimo zavedanja, da ne vemo vsega. Bolj ko se tega zavedamo, več se učimo.

Ste zato za delovno področje izbrali poljudno znanost? Ker lahko prispeva nekaj zares pomembnega?

Da, ker menim, da so znanstvene teme vredne človeka, ker nas bogatijo, nam dajo širino zavedanja sveta okoli sebe. Tako gradimo svojo odpornost, tako smo manj naivni.

Da to dosežete, pa je ključno skrbno izbiranje tem, ki bi jih morali poznati. To niso nujno samo tiste, ki nas zanimajo.

Povsem se strinjam. Imamo oddaje, kot so na primer Radiovedni, ki jih poganja zanimanje poslušalcev. Ključno pa je, da poslušalcem ponudimo tudi vsebine, za katere se jim zdi, da jih ne zanimajo ali se jih ne tičejo. Pri izboru tem izhajam iz tega, da je vse okoli nas vredno čudenja! Za besedo znanost, ki je morda malo strašljiva, se namreč skriva vse, kar smo, kar počnemo in kar je okoli nas.

Znanost je tema, ki jo je dobro videti, občutiti, vi pa morate vse preliti v govor. Je težko?

Z malo truda ni. Že evolucijsko ljudi pritegnejo zgodbe in dialogi. Jaz rada uporabim tudi metafore, primerjave, »slikam« z opisom tega, kar vidim, slišim, tipam, vonjam ... Seveda si moram predstavljati, kako bo opisovanje razumel poslušalec, a pri tem izdatno računam na poslušalčevo sposobnost predstave.

»LJUBLJANO DOJEMAM KOT VIR ZNANJA IN NAVDIHA.«

Verjetno pa na pozornost poslušalca vpliva tudi to, kako močno tema zanima vas.

O, ja! Energija in zanimanje, ki ju kot ustvarjalec vložiš v delo in zato tudi v svoj govor, zagotovo navorita ljudi. Zvok imamo na svoji strani.

Seveda, glas je močno orodje. Je zato radio ohranil svoje mesto v medijskem svetu?

Velikokrat so radio že pokopali, pa se je ohranil. Moral se je spremeniti, a mislim, da doživlja renesanso, ker je zares agilen medij, ki se lahko hitro prilagodi in odzove. Pozdravljam pa trend, da je vse več druženja s poslušalci v živo na dogodkih, koncertih, obiskih ...

Frekvenca X je ena vaših najprepoznavnejših oddaj. Katere se najraje spominjate?

Čeprav redno gostimo izjemne strokovnjake, tudi nobelovce, se najraje spominim oddaje ob 15-letnici Frekvence X. Takrat smo z več kot 120 otroki v studiu praznovali naše delo in pokazali, da imamo mlado publiko, na katero lahko računamo v prihodnosti.

Si morda kdaj predstavljate, da bi svoja radijska sporočila predstavili v kakšni drugi obliki?

Z veseljem bi napisala knjigo, a bi bil to izziv. Premalo je knjig o poljudni znanosti, čeprav ljudi to zanima! Zanima jih, kako znanstveniki razmišljajo, zato imamo mikrofona vedno prižgan, da ujamemo zanimive trenutke, ki pokažejo, da so tudi oni samo ljudje. Zanima jih, kaj znajo, in zato na željo poslušalcev,

denimo, izračunamo prostornino Slovenije. Zanima jih, kako znanstveniki raziskujejo, zato tudi oddaja Xkurzija, ko gremo z mikrofonom na teren.

Čeprav v Ljubljani ne živite, vanjo vsak dan prihajate na delo. Radi pa, kot pravite, tudi igrate turistko v Ljubljani z otroki. Kako in zakaj?

Kot študentka in mlada zaposlena sem žive-la v Ljubljani. Zato jo dojemam kot vir znanja in navdiha, kot prostor intelektualnih debat in dogodkov. To bogastvo in priložnosti poskušam predstaviti svojim otrokoma. Obiskujemo predstave, gremo na ulične dogodke, festivale, v muzeje in galerije ... ali je kaj boljšega kot na vroč poletni dan zaviti v hladno Narodno galerijo? Septembra smo se veselili Rimljanov v Ljubljani in Olimpijskega festivala, lovimo dobre kar-te za opero in balet. V resnici je težko izbrati, kam iti.

Ampak greste, celo o lastni turi po Ljubljani razmišljate.

S prijateljem sva si postavila izziv: vsak naredi svojo turo po kottičkih Ljubljane, ki so nama blizu, in potem drug drugega vodiva po njej – neke vrste pot po »moji« Ljubljani.

In kje je Majina pot po Ljubljani?

No, tega ne povem (*in se skrivnostno nasmeji*), dam pa pobudo bralcem: zamislite si svojo pot po Ljubljani in nanjo povabite otroke in prijatelje. Tako vas bodo spoznali v popolnoma drugačni luči.

»VSE OKOLI NAS JE VREDNO ČUDENJA.«

Jutri začnem! Zveni znano? Kolikokrat ste si že obljubili, da jutri boste pa res opustili nezdrave navade in začeli živeti bolj zdravo? Verjetno ste že nehali štet. Vaš cilj boste lažje dosegli s pomočjo ekipe strokovnjakov v Centru za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Ljubljana, kjer so brezplačno na voljo številni preventivni programi, delavnice in individualna svetovanja.

V centru izvajajo kar 19 različnih programov, večina izmed njih je prosto dostopnih. Lahko se pridružite delavnicam o pomenu zdravega življenjskega sloga ter kako s spremembo vsakodnevnih navad poskrbeti za uravnotežen krvni tlak in primerno raven maščob v krvi; delavnicam, na katerih boste pridobili

Za daljše delavnice, ki trajajo okvirno štiri mesece, potrebujete napotitev osebnega zdravnika oziroma diplomirane medicinske sestre. To so delavnice S sladkorno boleznijo skozi življenje, kjer boste pridobili znanja o tej bolezni, Zdravo jem in Zdrava mera, ki se osredotočata na spremembe na področju prehrane, Gibam se, kjer boste dobili oceno telesne pripravljenosti in znanje o varni telesni vadbi, ter Podpora pri spoprijemanju s tesnobo in depresijo, kjer se boste naučili, kako si lahko pomagata tudi sami in tako pripomorete k izboljšanju svojega počutja.

Vsi programi udeležence celostno podprejo, saj potekajo pod strokovnim vodstvom ekipe, ki jo sestavljajo diplomirane

da so ves čas v stiku s posameznikom, ki potrebuje njihovo pomoč. Načeloma udeležence najprej povabijo na uvodno delavnico Zdravo živim, kjer obravnavajo vsa področja zdravega življenja, nato pa jih napotijo na delavnice, kjer se osredotočijo na izbrano področje. Tudi zdravniki načeloma napotijo na več delavnic hkrati, pri čemer vsak posameznik naenkrat obiskuje le eno delavnico. Obdobje obiskovanja delavnic je tako daljše, kar pomeni tudi več časa za uvajanje sprememb v vsakodnevno življenje.

Delavnice potekajo v manjših skupinah, v katerih je tako tudi možnost za individualno obravnavo. Z udeleženci se med drugim pogovarjajo tudi o ohra-

Tea Kosmač je vodja Centra za krepitev zdravja Zdravstvenega doma Ljubljana. S srcem in dušo je predana izvajanju preventivnih programov, saj je prepričana, da je za zdravje treba skrbeti čisto vsak dan, sprememb pa se je treba lotiti počasi, z majhnimi koraki, če želimo dolgoročen rezultat. Na delavnicah udeležence opremi z orodjem in znanji, da lahko svoje življenje spremenijo na boljše.

Ali ljudje z veseljem pridejo na vaše programe?

Za nekatere delavnice ni nobenega problema, pri nekaterih pa je potrebne malce več motivacije. Recimo za individualna svetovanja o tveganem in škodljivem pitju alkohola, pa odvajanje od kajenja je tudi trd oreh. Tudi za vključitev v delavnice, kjer je v ospredju gibanje, mora biti kar visoka motivacija. Ko se ljudje enkrat vključijo, pa so zelo zadovoljni in se še vračajo k nam.

Kakšna je povprečna starost udeležencev?

Zelo različno. Na delavnicah, kot so tehnike sproščanja ter premagovanja stresa, tesnobe in depresije, pa na delavnicah o zdravih odnosih je največ udeležencev iz srednje generacije, torej tistih, ki so še delovno aktivni. Na tistih, kjer so v ospredju gibanje, sladkorna bolezen in podobno, pa prevladujejo starejši.

Kdaj in kje potekajo delavnice?

Delavnice največkrat potekajo v popoldanskem času, ker je večina dopoldne v službah. Izvajajo se v prostorih zdravstvenih domov oziroma v njihovi bližnji okolici.

Vam je kakšen udeleženec še posebej ostal v spominu?

Velikokrat dobim izraze hvaležnosti, zlasti tisti, ki se borijo s tesnobo in depresijo, so zelo hvaležni za naš čas in podporo. Nikoli ne bom pozabila gospe, stare malo čez 30 let, ki je prišla v zelo slabem stanju. Na uvodnem srečanju je sama rekla, da je njeno zdravstveno stanje slabše od zdravstvenega stanja njene babice. Na začetku je bilo težko, ker delati spremembe ni enostavno. Ampak z vztrajnostjo, željo po spremembah in izboljšanju zdravja je izgubljala kilograme, njeno počutje se je izboljšalo, postala je oseba, ki dviguje okolico. Začela je živeti! Takšne zgodbe so zame zelo lepa potrditev, da delamo dobro.

Zakaj je skrb za zdravje tako pomembna?

Zdravje je nekaj, kar bi se morali truditi ohranjati. Zdrav način življenja je denimo tudi pogoj, da se takrat, ko pride bolezen, lažje in hitreje pozdravimo. Razumeti moramo, da moramo sami delovati v svoj prid in za svoje zdravje.

Tudi to nam je na voljo v zdravstvenem domu

znanja o sladkorni bolezni tipa 2 in zdravih prehranjevalnih navadah, pod strokovnim vodstvom boste lahko opravili test telesne zmogljivosti, na podlagi katerega boste prejeli individualen nasvet o telesni dejavnosti, pa presejanje za funkcijsko manjzmožnost s svetovanjem, kako izboljšati svojo zmogljivost. Potem so tu delavnice v pomoč pri opuščanju kajenja in škodljivega pitja alkohola ter tiste, na katerih se boste naučili tehnik sproščanja in spoprijemanja s stresom ter veščin, ki vam bodo pomagale zgraditi bolj kakovostne odnose.

rane medicinske sestre, psihologi, fizioterapevti, kineziologi in dietetiki. Dodatno vrednost programom pa dajejo tudi individualna svetovanja.

Zanimanje za udeležbo na delavnicah je veliko, kljub temu pa se v Centru za krepitev zdravja ZD Ljubljana trudijo, da čakalnih dob ni in da vsakega čim prej vključijo v programe. Če se je daljša delavnica ravno začela, je sicer treba počakati, da se ta konča in se začne naslednja. V vmesnem času pa izvedejo individualna svetovanja ali kakšno drugo, krajšo delavnico, tako

njanju novih navad po koncu delavnice, kar je lahko zelo zahtevno, zato jim je po opravljenih programih ekipa Centra za krepitev zdravja še vedno na voljo za pomoč. Nanjo se lahko obrnejo kadarkoli, če se pojavi potreba po vnovični udeležbi na delavnicah, pa tudi to uredijo z osebnim zdravnikom.

Brezplačne delavnice Centra za krepitev zdravja so torej le klic ali elektronsko sporočilo stran, zato le obiščite spletno stran **zd-lj.si** in izberite aktivnosti Centra za krepitev zdravja v vam najbližji enoti ZD Ljubljana.

6 lokacij

Zdravstveni domovi Bežigrad, Center, Moste - Polje, Šiška, Šentvid, Vič - Rudnik

19

preventivnih programov

Celostna obravnava

diplomirana medicinska sestra, psiholog, fizioterapevt, kineziolog in dietetik

Sosedje prijatelji

Ko sosedge stopijo iz bloka in združijo moči, lahko nastanejo resnično čudovite reči: od ptičje hišice in zeliščnega vrta do koloparka, plezalne stene, piknika ali kina na prostem. Projekt MOL, imenovan Zunaj, podpira majhne urbane akcije za lepšo okolico in bolj povezane prebivalce.

V

tipičnem ljubljanskem bloku se pogosto zgodi, da ljudje o sosedovem avtu vedo več kot o človeku. Upokojenko iz tretjega nadstropja poznajo le po zvoku sesalnika ob nedeljah, družino v najemniškem stanovanju pa po smehu in vpitju otrok, ki odmevata po bloku. Vonjave, ki se širijo po hodnikih, denimo razkrivajo, kdaj je na meniju golaž in kdaj se cvre piščanec – le kdo kuha, ostaja skrivnost. Pogovori med sosedi so redki, gre bolj za bežno komentiranje vremena med čakanjem na dvigalo ali odlaganjem smeti v zabojnik.

Prebivalci Glinškove ploščadi 3 za Bežigradom so sklenili, da bodo nepovezanosti med sosedi naredili konec. Na prvi šolski dan so se zbrali pred blokom ter s skupnimi močmi zasadili cvetlice, obnovili klopi, koš za smeti pa zamenjali za samostojeci pepelnik. S tem so dokazali, da se že z malo truda in samoiniciativnosti pred blokom lahko zbere vsa soseska in vzbudi občutek, da živimo med prijatelji, ne le med sostanovalci. A kljub temu da so vse delo opravili sami, materiala niso financirali iz lastnega žepa. Idejo so prijavi

ZUNAJ PODPIRA RAZLIČNE POBUDE, ČE GRE ZA JAVNE POVRŠINE NA OBMOČJU MOL IN ČE SO PREBIVALCI PRIPRAVLJENI DELO OPRAVITI SAMI.

na vsakoletni razpis MOL z naslovom Zunaj, ki tovrstne pobude prebivalcev financira z do 800 evri. »Na razpis nas je opozoril blokovski hišnik. Ideje smo predebatirali na zboru stanovalcev in se odločili, da stopimo v akcijo,« pripoveduje Nataša Novak, prebivalka bloka.

Projekt Zunaj prebivalce spodbuja, naj stopijo iz blokov in skupaj uresničijo zamisli za dobro celotne soseske. Finančno ga podpira MOL, strokovno in organizacijsko pa ga izvajajo društvo Prostoroz, IPoP – Inštitut za politike prostora in društvo Pazipark!. Pobudniki in izvajalci akcij so seveda prebivalke in prebivalci Ljubljane, pri uresničevanju njihovih idej pa jim pomagajo koordinatorji. »Vsaki izbrani pobudi dodelimo najbolj primerne mentorja, ki se s pobudniki večkrat sestane. Svetujemo pri vseh korakih, od tega, kako obvestiti in vključiti sosede, do izbora materialov

in same tehnične izvedbe,« pojasnjuje Naja Kikelj Širok, vodja projektov v društvu Prostoroz.

V okviru programa Zunaj so letos stanovalci ljubljanskih sosesk izpeljali 21 izbranih pobud, s projektom pa bo MOL nadaljevala tudi prihodnje leto. Od leta 2019, ko je razpis potekal prvič, pa je bilo izpeljanih že 58 lokalnih akcij. Ljubljankinje in ljubljanci smo tako pridobili zeliščni vrt in obnovljeno igrišče na Poljanah, kino na prostem v Šiški, počivališče za kolesarje v Besnici, obnovljeno košarkarsko igrišče v Mostecu, kolopark v Sneberjah, piknik prostor ob Ljubljani na Livadi, skupnostni vrt v študentskem naselju Rožna dolina, peskovnik in plezalno steno v Trnovem ... in vse te projekte so uresničile pridne roke prebivalcev in prebivalcev.

Zunaj podpira zelo raznolike pobude ob pogoju, da gre za javne površine na območju MOL in da so prebivalci pripravljeni delo opraviti sami. »Čar projekta je ravno v tem, da združuje raznovrstne pobude in zelo različne ljudi. Mlajši in starejši, moški in ženske ter študentje in upokojenci najdejo skupen jezik in skupaj ustvarijo nekaj, v čemer bodo uživali vsi,« poudarja Naja Kikelj Širok.

Zasajanje gredic in barvanje klopi je odlična priložnost za spoznavanje sosedov in pristno druženje. »Na akciji je bilo zelo zabavno, saj so se nekateri stanovalci prvič spoznali po osebnem imenu, čeprav skupaj v bloku živijo že vrsto let. Glede na to, da se v bloku generacije menjajo in prihajajo mlajši, smo bili veseli novih obrazov. Prav tako smo spoznali najemnike, za katere prej nismo niti dobro vedeli, ali stanujejo v našem bloku,« dodaja Nataša Novak.

Take lokalne akcije niso pomembne le zaradi končnega rezultata, sveže posajenih rož, urejene zelenice ali osveženega igrišča. Gre za trenutke, ko se sosedge zares srečajo, poklepetajo ob skodelici kave ali koščku torte, skupaj zavijajo rokave in pri tem odkrijejo čar ustvarjanja nečesa lepega in uporabnega. Med urejanjem okolice se vnovič prebudi tisti pozabljeni, a dragoceni občutek, da se lahko drug na drugega zanesemo, da vemo, da smo del skupnosti, ki se podpira, druži in skrbi drug za drugega. V teh trenutkih šteje vsak majhen trud in vsaka roka, ki pomaga, pripomore k temu, da soseska postane bolj topla, prijazna in domača, prostor, kjer se ne zgolj srečujemo, ampak kjer se tudi zares poznamo.

Ljudske kuhinje

Obiskali smo nekaj maličarsko-kosilniških restavracij, kjer lahko po zmerni ceni pojedete dobro kosilo.

Bralci Ljubljane, ki se spomnite prve slalomske zmage Bojana Križaja v Wengnu, se zagotovo spomnite tudi modrih ali rdečih pikčastih emajli-ranih trinadstropnih menažk, s katerimi so nas starši tu in tam poslali po kosilo v obrat družbene prehrane. Tako se je v tistih časih uradno reklo menzam in vsako malo večje proizvodno podjetje je imelo svojo. Od takrat se je spremenilo marsikaj, tudi načini, kako sodobno delavstvo poskrbi, da med službo ne omaga od lakote. V marsikateri pisarni ali uradu se zanašajo na dostavljalce s termično izoliranimi kockami na hrbtu, nemalo se jih

postavi v vrsto pred toploteto ali iz hladilnika vzame sendvič v bližnji trgovini, številni pa si kosilo prinesemo od doma, ga nato z mikrovalovi pogrejemo v mini čajni kuhinji in na hitro vržemo vase. No, še vedno pa je veliko tudi takih, ki sredi dneva radi sedijo za mizo in pojedjo konkreten, cenovno in lokacijsko dostopen obrok. Takšno ponudbo imajo marsikje v našem mestu, je pa res, da se je treba pri iskanju malo potruditi, saj restavracije, specializirane za malice in kosila – oznake menza se izogibajo vse po vrsti – večinoma nimajo vabljivih izveskov in velikih oken,

**NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!**

skozi katera bi z ulice opazovali vrvež hrano uživajočih obiskovalcev, kaj šele bleščečih profilov na družabnih omrežjih ali zvezdniških kuharjev. Imajo pa skoraj vse nekaj, kar jim lahko zavida marsikatera uglednejša restavracija: stalne goste, ki se vračajo iz dneva v dan, in to ne nujno le zaradi priročne lokacije.

Popotovanje po mikrokozmosu samopostrežnih restavracij smo začeli v študentskem naselju v Rožni dolini na Svetčevi ulici 9. Tamkajšnja menza Rožna kuh'na je bila njega dni tudi dobro obiskano in med alter publiko ugledno koncertno prizorišče, zdaj pa imajo v velikem in svetlem prostoru ponosno izobešeno priznanje Dobra izbira, ki so ga prejeli od Nacionalnega inštituta za javno zdravje in Turistično-gostinske zbornice, gostom, ki niso le študentje, pa – sodeč po ocvrtih sardelicah ter čuftah s krompirjem, ki smo jih izbrali izmed petih razpoložljivih glavnih jedi – odmerjajo radodarne porcije klasičnih jedi.

Zanimalo nas je tudi, kako obeduje bolj specializirana študentarija – za polne trebuhe bodočih strojnikov in pravnikov skrbi

gostinstvo Pr'grizek: ob rezinah na žar plošči pečenega mesnega sira s kremno špinačo in pirejem ter skledo solate, ki sem si jo sestavil iz zgledno pestrega solatnega bara, sem ugotovil, da še zdaleč nisem edini, ki zvišuje povprečno starost jedcev na Pravni fakulteti. Poleg zaposlenih na fakulteti je restavracija na Poljanski cesti 2 priljubljena med pisarniškimi delavci iz okoliških uradov in podjetij, verjetno tudi zato, ker se v turistično zelo obleganem delu mesta okoli tržnice in Zmajskega mosta to zdi časovno in cenovno najbolj racionalna izbira za kosilo.

Če sta prva obiskana obrata bila že na prvi pogled menzasta (v najboljšem pomenu besede, brez slabšalnega pridiha), je restavracija Orient Express na Kolodvorski ulici 11 že z imensko navezavo na prestižno železniško linijo obljubljala bolj nobl doživetje. V tej smeri gosta vsaj ob prvem obisku fascinira široko marmornato stopnišče, po katerem se spusti do hodnikas-to razvejene restavracije, na katere stenah visijo slikovne upodobitve različnih situacij v kupejih – prostor bi dejansko lahko služil za snemanje kakšne serije po motivih

Agathe Christie. V elegantno črno oblečeni kuharji se kar potrudijo z aranžiranjem krožnikov – ob rezine pečenega svinjskega stegna so postavili fletne kepice praženega krompirja. Tudi solate tu ne boste sestavljali sami, ampak številne pisane kombinacije sveže zelenjave za vas pripravijo vnaprej, tako kot različne vrste kruha, ki ga spečejo vsak dan in ga lahko kupite tudi za domov.

Le nekaj metrov stran, v restavraciji Martinšek na Kolodvorski ulici 9, se lahko založite še s svežo zelenjavo s kmetije, ki jo pri blagajni prodajajo po enotni ceni.

V JEDILNIKIH SE ZRCALI LETNI ČAS.

Njihov jedilnik je bil med vsemi obiskanimi restavracijami najdaljši (vsak dan več kot 30 jedi) in najbolj pester (morda zato, ker so vsi zaposleni oblečeni v majice We Love Food), in čeprav so bili krožniki manekeni s pripravljenimi jedmi, ki jih postavijo na ogled, da se gostje lažje odločijo, res vabljeni, se je moje oko takoj zaustavilo na sveže pripravljenih lisičkah z jajcem. Za hece razpoložena kuharica je na vprašanje, ali jih imajo, urno odvrnila: »Seveda jih imamo! Za punce pa lisjake!«

Med pripravami za ta članek sem ugotovil, da ima vsaj v krogu mojih znancev največ zveste klientele, pravzaprav že kar fenov, restavracija Marjetice, ki deluje v kompleksu bivše Tobačne tovarne na Tobačni ulici 5. Položaj nasproti Upravne enote Ljubljana, pod predavalnicami oddelkov za polonistiko, slovakistiko in bohemistiko Filozofske fakultete v Ljubljani ter v pisanem svetu podjetij in pisarni skrbi za pestro družino – za mizami je bilo mogoče videti vse, od hihitajočih se družbic prek zagrelih debaterjev in mežikajočih parčkov do resnih osamljenih jezdecov – vse pa so pričakale zgovorne in prijazne gospe za samopostrežno linijo. Tisto, ki je stregla meni, sem moral zelo odločno prepričevati, da bodo trije kosi ocvrtega oslička ob radodarno odmerjenem krompirju z blitvo čisto dovolj. Če boste obiskali Marjetico, bodite pozorni na uokvirjene, z roko napisane recepte. Izgledajo kot čisto navadni recepti, a ko natančno pogledaš kakšno vrstico – na primer 21 kg jabolk očisti in naribaj – vidiš, da tu igrajo v ekstra ligi.

Obiske izbranih ljubljanskih menz smo zaključili v kleti Univerzitetnega kliničnega centra na Šlajmerjevi ulici 1. Tamkajšnji obedovalnici so nadedli ime Klinika Storklja, pripada ji še ljubka, s sladicami in pecivom dobro opremljena kavarnica, velja pa si jo zapomniti po tem, da je njen obratovalni čas precej daljši kot v drugih obiskanih restavracijah. Ne le, da zajtrke začnejo streči že ob osmih, prve kuhane jedi – kot je bil zelo okusen bograč – pa ob devetih, ampak predvsem to, da okusna in dostopna kosila pripravljajo tudi ob sobotah in nedeljah.

Restavracije, ki smo jih obiskali za pripravo tega članka, so dokaz,

da poimenovanje menza ali samopostrežna restavracija ne pomeni slabe ali dolgočasne prehranske izbire. Nasprotno: jedilniki so pestri, železnemu repertoarju dodajajo trendovske jedi, pokukajo tudi proti Aziji, pomislijo na vegetarijanke, v jedilnikih pa se zrcali tudi letni čas. Vse obiskane kuhinje jedilnike objavljajo na spletu, nanje se lahko tudi naročite in jih prejimate v e-nabiralnik. Ko se boste odločili za obisk, bodite pripravljeni na prijazno in komunikativno osebje, poštene količine hrane, zmerne cene, zanimivo in pisano družino obiskovalcev, pa tudi na to, da se boste kdaj še vrnili. Preprosto je včasih najboljše.

VELIKO JE TAKIH, KI SREDI DNEVA RADI SEDEJO ZA MIZO IN POJEDO KONKRETEN, CENOVNO IN LOKACIJSKO DOSTOPEN OBROK.

Vsako oko ima svojega Mahlerja

Bil je februar 1994. Kurt Cobain je prišel na oder Hale Tivoli in odpel 22 pesmi. Marca istega leta so nastop v Münchnu prekinili, uradno zaradi Cobainovega zdravstvenega stanja. Mesec kasneje je karizmatični frontman odletel v rajske vrtove grungerjev, zato velja ljubljanski za zadnji kompletni koncert skupine Nirvana. Nekoč je dejal: »Raje sem osovražen, kakršen sem, kot ljubljani zaradi nečesa, kar nisem.« Mahler se ne bi mogel bolj strinjati.

Gustav Mahler, eden največjih poznoromantičnih skladateljev, je prav pri nas prvič dirigiral Verdijevo opero Trubadur. V Krisperjevo hišo nasproti Mestne hiše se je priselil leta 1881 kot 21-letni mladeč. Delal je v Deželnem gledališču, kot pianist pa je nastopil tudi na koncertu Filharmonične družbe, predhodnice današnje Slovenske filharmonije. Ostal je le pol leta, služba ga je klicala naprej, v svet. Imel je težko življenje, polno konfliktov, a je vztrajal. Umril je star 50 let. Ljubljani so ostali spomin na njegovo strogost z orkestrom, njegovi sprehodi in glasba, za katero se govori, da jo je zaznamovala menda navdihujoča popoldanska ljubljanska melanholija.

Stavba Slovenske filharmonije na Kongresnem trgu 10 stoji na mestu nekdanje pokrite jahalnice, ki je bila prezidana v Stanovsko gledališče. To je bilo namenjeno tujcem, predstave so bile večinoma v nemškem jeziku, kar je povzročalo vedno glasnejše negodovanje domačinov. Potem pa je leta 1887 pogorelo do tal. Na navdušenje Ljubljancev je parcelo kupilo društvo filharmonikov. Na natečaju za novo zgradbo je zmagal projekt arhitekta Adolfa Wagnerja, načrte pa je prilagodil in izvedel stavbenik Viljem Treo. Končana je bila leta 1891. Njena monumentalna neorenesančna lupina z zaokroženimi vogali ima v sebi dve dvorani, veliko in malo. Jože Plečnik je leta 1936 dodal še prizidek na rečni strani, glavna dvorana pa je dobila balkon.

Pod medaljonom na čelni fasadi je letnica 1701, kar je leto ustanovitve Academie Philharmonicorum, kasneje Filharmonične družbe – razen italijanskih je bila ena prvih v Evropi, več kot 100 let pred dunajsko, ha!

V Slovenski filharmoniji danes stalno muzicirata oziroma pojeta 96-članski orkester in 40-članski zbor, z njenim stalnim dirigentom Kahijem Solomnišvilijem pa smo se pogovarjali v lanski avgustovski številki revije Ljubljana.

Skrivnost dobrega učitelja

Ben Detalle je na prelomnici. Številne evropske dežele so mu ponudile platformo za osvajanje raznovrstnega znanja, on pa je raje prišel k nam in se odločil za nekaj edinstvenega. Pripravil je poseben izobraževalni program, s katerim navdihuje mlade ustvarjalne ume. Svoje znanje z velikim veseljem razdaja, saj ga ima na pretek.

Vaše življenje je zelo razgibano, dejavni ste na številnih področjih. Kaj vas je prepričalo, da ste se ustalili pri nas?

Po meni se pretakata britanska in belgijska kri. Odraščal sem v Bruslju, tam doštudiral geografijo, se preselil v Nemčijo in se posvetil študiju dokumentarnega filma. Izkušnje sem nabiral na poletnih filmskih festivalih in tam spoznal svojo bodočo ženo. Takrat sem živel v Berlinu, ona pa v Amsterdamu in sklenila sva, da si ustvariva dom v njenem rodnem Beogradu. Ustvarjalnost sva združila s tamkajšnjim podjetjem, ki se je posvečalo animacijski tehniki stop-motion. Leta 2021 sva sklenila, da odpotujeva v Slovenijo. To je bila ljubezen na prvi pogled. Nisva se mogla načuditi, kako sproščeno in hkrati vznemirljivo je tukajšnje vzdušje. Kot starša dveh majhnih deklic sva ugotovila, da bi bila Ljubljana idealno družinsko okolje, in po štirih letih lahko potrdim, da je bila selitev najboljša odločitev.

Tudi tukaj ste najprej počeli vrsto stvari, dokler vas okoliščine niso pripeljale nazaj k prvi ljubezni.

Delo vodje projektov v tehnološkem podjetju mi je ponudilo odlično izhodišče

za spoznavanje terena, kmalu pa se mi je ponudila priložnost, da začnem poučevati geografijo na Evropski šoli Ljubljana. Že pred tem sem se med poletnimi počitnicami na različnih delavnicah ukvarjal z znanja željno mladino.

»NAJBOLJŠI UČITELJI SE ZAVEDAJO, DA NE VEDO VSEGA.«

Kmalu boste začeli s povsem svojim izobraževalnim programom za otroke in odrasle. Kaj pripravljate?

Nikoli nisem bil navdušen nad rigidnimi izobraževalnimi sistemi. Dati otrokom domačo nalogo je danes postalo nesmiselno, ker jo rešujejo s pomočjo umetne inteligence. Pomembnejše se mi zdi v njih vzbuditi radovednost. V praksi je to videti tako, da imam različne starostne skupine in individualna srečanja. Prizadevam si, da bi otroci čim več časa preživeli na prostem, zato jih pridem iskat po zadnji šolski uri. Odpeljem jih v Botanični vrt, na Grajski grič, v park Tivoli in na druge zanimive lokacije. Vmes se pogovarjamo o stvareh, ki jih

srečujemo na poti, kar spodbudi njihov miselni tok. Sproti se nam porajajo ideje, lahko se odpravimo na lov za izgubljenim zakladom, s čimer se krepijo domišljija, ustvarjalnost in drugi za razvoj potrebni procesi. V središče postavljam njihov talent, strast, skratka vse bogastvo, ki ga nosijo v sebi.

Kaj je skrivnost dobrega učitelja?

Najboljši učitelji se zavedajo, da ne vedo vsega, in se med predajanjem znanja učencem od njih učijo tudi sami. Pri mladih si je treba zagotoviti zaupanje, da skupaj pridemo do novih spoznanj.

Je Ljubljana primerno mesto za razvoj otrokovih potencialov?

Prepričan sem, da je idealna. Razlogov je nešteto. Narava je na dosegu roke. Razdalje so hitro premagljive, zato se v glavnem naokoli podam peš ali s kolesom. Je dovolj ekskluzivna in obenem raznolika, da ponuja pestrost bivanja. Zlahka spoznavam ljudi, navezujem stike ali srečujem stare prijatelje. Predvsem pa je na majhnem prostoru združeno vse, kar zagotavlja kakovostno odraščanje in zdravo osebnostno rast.

Podeželska idila ob reki

Nekoč so bila ob Savi v Tomačevem divja odlagališča odpadkov in barakarsko naselje, zdaj pa je tam urejen prostor za sprostitev, igro, rekreacijo in piknike v naravi. Otroci so še posebej navdušeni nad malo živalsko farmo in igrišči. Pridite z nami na sprehod po Tomačevem.

Peščena pešpot ob Savi, namenjena tudi kolesarjem in konjenikom, je bila na tisti sončni torkov dopoldan kar samotna. Mimo je pritekel mladenič, starejša gospa s palicami za nordijsko hojo pa je povedala, da je med tednom precej bolj živahno šele popoldan in proti večeru, saj je pot ponoči osvetljena. Mimo je prineslo še prekrasnega visokoraslega hanoveranca, ki sliši na ime Lan, s policistko v sedlu. Tam srečati jezdeca ni nič neobičajnega, saj je v bližini Postaja konjeniške policije v Stožicah, še bližje pa Konjeniški klub Park Sava na Dajnkovi ulici 56.

Pešpot ob Savi je del Rekreacijsko-izobraževalnega centra (RIC) Sava, ki je namenjen sprostitvi in rekreaciji. MOL ga je uredila leta 2012. Tu so piknik prostori z nadstreški, otroška igrišča, igrišče za odbojko na mivki, rokometno in nogometno igrišče, plezalna stena, konjeniški klub in mala živalska farma. Ob pešpoti so trim naprave in klopi. Zelo lepo je in tudi ni daleč iz mesta. Če se peljete po Tomačevski cesti mimo Žal, v krožišču v Tomačevem zapeljete naravnost, nato zavijete desno in že ste pri Konjeniskem klubu Park Sava.

Najemnik in nadzornik je Urban Prešeren, konjeniški klub pa je tam že 33 let. Med 65 konji je večina njihovih, le nekaj je lastniških. Imajo hladnokrvne konje, ti so bolj delovne živali, čokati in počasni, ter toplokrvni, ki so bolj poskočni in primernejši za jahanje in šport. Seveda imajo tudi šolo jahanja. Najmlajši otroci, ki se v mali

šoli jahanja učijo z igro, jezdijo ponije, da dobijo občutek, ko so stari sedem ali osem let, pa gredo lahko že v pravo jahalno šolo. Tam presedlajo na konje, ki so mešanici med hladnokrvnimi in toplokrvnimi. Ti so malo nižje rasti in bolj čokati.

Konji spijo v boksih, večinoma stojijo, le žrebički radi poležavajo. Klub ima okoli 500 članov, veliko je aktivnih, ki se večkrat zavihtijo v sedlo, so pa tudi taki, ki so ostali ljubitelji konjev, jahajo pa ne več. Konjeniški kompleks obsega veliko in manjšo pokrito manežo, dve zunanji in še sprehajalnico za šest konj, v kateri se konji ogrejejo ali ohladijo. Poleg so še ograjeni pašniki. Konje z jahanjem obremenijo za največ tri ure na dan.

OTROKE NAJBOLJ RAZVESELI MALA ŽIVALSKA FARMA.

Otroke pa najbolj razveseli mala živalska farma, za katero prav tako skrbi Urban Prešeren. Tam boste spoznali prašička Tomažka, oslička Mikija in Mišo, pava Rikija ter goske, race in koze, ki nimajo imen, a jih po svoje poimenujejo obiskovalci.

KONJI POTREBUJEJO VELIKO NEGE

Konji v Konjeniskem klubu Park Sava za zajtrk dobijo slamo in brikete iz koncentrata žit (koruza in oves), potem jih spustijo na prosto in jim očistijo bokse. Sprehajajo jih tudi, kadar dežuje. Okoli 13. ure imajo kosilo, ob treh so že na voljo za jahanje. Zvečer jim še enkrat očistijo bokse, sledita večerja in spanje. Le kaj sanjajo konji?

DOBRI GOSTILNI V TOMAČEVEM

Če boste po rekreaciji lačni, sta v neposredni bližini parka dve gostilni. Gostilna Kovač z vrtom je družinska restavracija, ki jo najdete na Poti k Savi 3. Zanj je značilna slovenska kuhinja z mediteransko noto. Druga je Kmečki hram na Tomačevski cesti 50, ki ponuja klasične in sezonske domače jedi ter ima prav tako mize na prostem. Dobrodošle so rezervacije.

OREHOV GAJ

Ob pešpoti na desnem bregu Save je tudi prijetna gostilna z vrtom Orehov gaj, ki jo najemata Gregor Zrilič in Luka Novak. Med epidemijo covida so imeli na vrtu koncerte, seveda ob upoštevanju vseh zdravstvenih omejitev. Zdaj gostilno lahko najamejo zaključene družbe za poroke, rojstne dneve ali druga praznovanja, za lačne sprehajalce pa je žal zaprta.

Ples na vodi

V Športnem centru Ilirija na Celovški cesti 3 smo si ogledali trening umetnostnega plavanja. Dekleta so nam predstavila ta nevsakdanji šport in nas navdušila z osupljivimi akrobacijami.

Klub umetnostnega plavanja Katalina se iz leta v leto dviga na mednarodni rezultatski lestvici tega športa, ki je pravzaprav tudi umetnost. K temu je največ pripomogla vztrajnost naših deklet, ki so se iz ljubiteljic razvile v tekmovalke in nato še v trenerke. Svoje pa v zadnjem času prispeva tudi mednarodna strokovna sila, ki zavzeto predaja znanje in izkušnje novim generacijam. Neukemu očesu se zdi skoraj nepredstavljivo, da skupina elegantnih mladenk tako usklajeno izvaja gibe pod vodo. »Predvsem je potrebnih ogromno ur trdega dela, da bi se videli prvi rezultati. Marsikdo se sprašuje, kako slišimo glasbo, ko se potopimo v globino bazena. Na Fakulteti za šport že imamo posebne podvodne zvočnike, da je naša koreografija v sozvočju z ritmom. Zdaj bomo dale prošnje, da jih priskrbijo še na Iliriji, saj smo se uvrstile v letni program športa MOL. To nam omogoča več treningov za isto ceno, za kar smo neizmerno hvaležne, vendar brez ustrezne opreme ne moremo zagotoviti visokega vadbenega nivoja,« nam razloži novopečena predsednica kluba Ana Krivec.

Zanimanja za to atraktivno disciplino je vedno več. »Za vsem, kar vidite, je zares veliko napornih treningov. Gre za tehnično zahtevno panogo, saj smo večino časa v vodi. Pri plavanju je marsikaj samoumevno, ko pa nenadoma zamenjaš položaj in se znajdeš z nogami v zraku, takrat nam pomaga zgolj in samo piljenje prvin. Medsebojna povezanost ekipe je zelo pomembna, saj si vlivamo zaupanje in dajemo podporo. Mlajše vidijo starejše in si lažje predstavljajo, kako dovršeno izgledajo rutine, ko so osvojene vse tehnike,« opisuje mikavnost športa, pri katerem se izpopolnjevanje nikoli ne konča. »Nenehno učenje je dodana vrednost vsakogar, ki se odloči, da bo ostal z nami,« še pripomni.

Med sedenjem na tribuni smo se z občudovanjem zazrli v gibljiva telesa, ki graciozno prodirajo skozi vodno površino. Začetek vsake točke je ob bazenu, kjer prideta do izraza izvirna kostumografija in dodelana podoba umetnostnih plavalok. »Veliko je ročnega dela, da so kopalke lično dodelane. Poleg tega uporabljamo ščipalko za nos, vodoodporna ličila in jedilno želatino, da lasje obdržijo strukturo,« spoznamo obvezno opremo nastopajočih. Med zanimivostmi smo se dotaknili pravil. Ta se v svetovni konkurenci spreminjajo s svetlobno hitrostjo, a nekatera ostajajo nedotaknjena, kot denimo tisto, da pod vodo ne smeš biti vsega skupaj dlje od 56 odstotkov celotnega nastopa, ki traja od dve do štiri minute. Za bodoče tekmovalke je dobrodošla vsaka dodatna izkušnja z gibanjem, koordinacijo, plesom ali občutkom za ritem. »Ampak to ni nikakršen pogoj za včlanitev v naš klub. Medse sprejmemo tudi popolne začetnice, ki jih najprej naučimo plavati in jih potem tako navdušimo, da ostanejo z nami čim dlje. Navdihujejo se je ozreti za rezultati, med katerimi izstopa naša prva finalistka evropskega kadetskega prvenstva Neža Krivec. Takšne preboje doživljamo še bolj čustveno, ker vemo, da so se temelji gradili na prostovoljstvu. Zdaj, ko smo se začele odmikati od tega principa, je pomembno, da ohranjamo članice in člane do poznega najstništva. Letos se je prvič zgodilo, da v gimnazijski skupini nismo izgubile niti ene članice.«

Za usposobljen kader potrebuješ zgodovino športa in dobrih mednarodnih uvrstitev. Sogovornica nas opozori, da se je vse začelo s prostovoljstvom, zdaj pa se ta kultura pomoči odgovorno prenaša na mlajše rodove. Anja Zorko Rožič je ustanoviteljica kluba in selektorica. Čeprav nikoli ni bila umetnostna plavalca, se je izobrazila v pravo strokovnjakinjo.

Danes nad dekleti bedijo še Astrid Vončina, Jana Zvonareva, Ula Vlaj in trenerki iz tujine. »Zavedamo se, da rezultati ogromno pripomorejo k popularnosti, vendar gradimo našo zgodbo na skupnosti in iz sezone v sezono rastemo,« navdušeno pove Španka Raquel Blanco Torrente. Besedam kolegice se pridruži še Rusinja Elena Bagdalova. »Prihajam iz velesile tega športa, zato s seboj prinašam bogato znanje. Ometavno je spremljati talent, ki ga skrbno sooblikujemo s celotno ekipo.«

Dvigi, meti in številni drugi elementi so osnova za solo točke in točke v parih ali skupinah s sedmimi nastopajočimi. Po novem so vrata odprta celo fantom. Čeprav gre za šport, v katerem prevladujejo dekleta, imajo v klubu odslej tudi dva mladeniča, kar je spodbudno. Sicer pa se v Sloveniji odvijajo različna tekmovalna, v klubu Katalina pa organizirajo tudi tradicionalno božično revijo. »V nedeljo, 20. decembra, nas lahko pride te pogledat, da vas v agregatnem stanju, ki ni tipično za zimski čas, popeljemo v čarobno praznično vzdušje,« vljudno zaključuje Ana Krivec.

MEDSEBOJNA POVEZANOST EKIPE JE ZELO POMEMBNA, SAJ SI VLIVAJO ZAUPANJE IN DAJEJO PODPORO.

Hip hop non stop

Po tem, ko je Ljubljana pod Plečnikovimi arkadami preplesala vse poletje, se plesna parada nadaljuje tudi v jesen. V mesto namreč prihaja Svetovno prvenstvo IDO v hip hopu, poppingu in breakingu pod okriljem nacionalne panožne zveze, to je Plesna zveza Slovenije, in Mednarodne plesne organizacije (IDO). To bo vrhunec sezone v urbanih plesnih zvrsteh in največji tovrstni dogodek, kar jih je doslej gostila Slovenija. »Nanj smo čakali več kot 20 let in prav vsi, tako plesalci kot njihove družine, se ga neizmerno veselimo, saj na vseh tekmovanjih v tujini pogrešamo navijanje s tribun,« nam je zaupala Azra Pucko, predstavnica organizatorjev prvenstva.

Med 25. in 30. oktobrom se bo pri nas mudilo več kot 4500 plesalcev iz okoli 45 držav s štirih celin. Svetovne plesne zvezde se bodo pomerile v različnih starostnih kategorijah – od otrok do mladincev in članov. Udarni ritmi in koraki, z njimi pa nalezljiva energija bodo ogreli mestno ozračje v dveh epicentrih tega velikega plesnega spektakla – v Hali Tivoli na Celovški cesti 25 in Centru urbane kulture Kino Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3.

Tam se bo za naslove najboljših na svetu potegovala tudi kopica vrhunskih domačih predstavnikov – ne le, da jih premoremo veliko, kot gostitelji prvenstva imamo v vsaki kategoriji zagotovljeno tudi eno dodatno mesto. Naša sogovornica je namignila, da je podpora iz domačih vrst zanje neprecenljiva. »Ni lepšega kot tekmovati pred domačim občinstvom in iskreno upam, da bodo imeli naši plesalci največjo podporo v zgodovini urbanih tekmovanj,« pravi.

MED 25. IN 30. OKTOBROM BO V LJUBLJANI VEČ KOT 4500 PLESALCEV IZ OKOLI 45 DRŽAV S ŠTIRIH CELIN.

Pot do skorajšnjega začetka tega dogodka so tlakovale dolgotrajne priprave, ki so bile včasih ubrane kot končni plesni gibi, spet drugač razgibane kot koreografija v nastajanju. Zajemale so logistične in tehnične uskladitve, tako kot tudi pripravo prostočasnih dejavnosti za množico plesalcev in njihovih spremljevalcev, ki prihajajo k nam. Zanje je bilo namreč treba urediti vse: od spanja in prevoza do dobrot, ki se bodo znašle na njihovem krožniku. Ključno vlogo pri vsem tem pa je odigrala Plesna zveza Slovenije, ki je pridobila možnost organizacije tekmovanja na domačih tleh.

Organizatorji so zaradi publike vse finalne nastope združili v skupni del ob koncu vsakega dneva. Ta bo trajal kar 13 tekmovalnih ur. Lepo vabljeni, da si večere konec oktobra rezervirate za ogled finalov in razglasitev najboljših v tem letu. »Ljubljanske krompirjeve počitnice bodo plesno obarvane!« spodbuja Puckova. Dogodek bo spremljal tudi bogat spremljevalni program z delavnicami, okroglimi mizami in aktivacijami za obiskovalce.

Kaj pa Azra Pucko napoveduje našim plesalcem? V Hali Tivoli in Kinu Šiška lahko v lovu posameznikov in dvojic na najvišja odličja odmeva tudi slovenska himna – tudi tam, kjer je konkurenca zelo močna. »Glede na to, da sem si naše predstavnike ogledala že na državnem prvenstvu, bi si upala staviti, da bomo imeli na stopničkih tudi skupine in formacije,« pravi sogovornica. Ne glede na to, ali je plesišče za vas domač teren ali popolna neznanka – en, dva, step – se kmalu vidimo ob njem!

HEJ, RADOVEDNE GLAVE!

Ta teden do 10. oktobra Pionirski dom odpira svoja vrata z brezplačnimi delavnicami, tečaji in predstavitvami za otroke, mladino in odrasle. Raziskujte jezike, umetnost, znanost, gledališče, film, ples in glasbo na treh lokacijah – Vilharjevi cesti 11, Miklošičevi cesti 28 in v Art centru na Komenskega ulici 9. Če vam bo kakšen tečaj še posebej zadišal, vam bodo ob celoletnem vpisu podarili štiri obiske. Ustvarjalni oktober se bo nadaljeval s festivalom znanosti in umetnosti Hokus Pokus. V petek, 17. oktobra, med 17.00 in 19.30 boste lahko v Festivalni dvorani in otroškem laboratoriju na Vilharjevi cesti 11 raziskovali naravoslovje z mentorji z znanstvenih ustanov in ustvarjali z Nikom Škrlecem – mojstrom tehnik pomnjenja, državnim prvakom v recitiranju decimalk števila pi in čarodejem znanosti. Vstop bo prost.

Več informacij o obeh prireditvah najdete na spletni strani **pionirski-dom.si**.

DREVO
LETA
2022

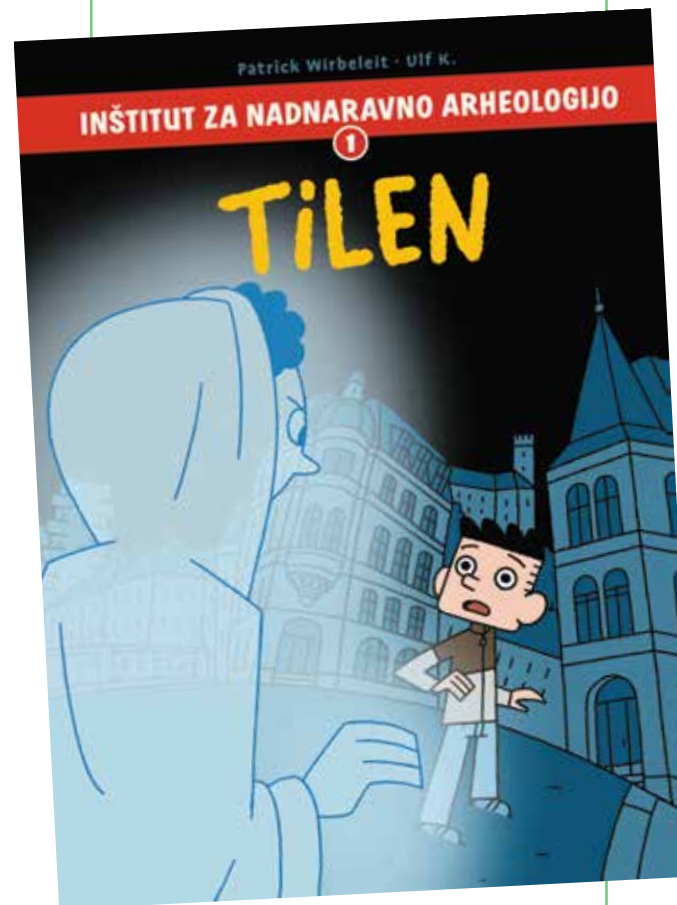
Perzijska bukev
na selenici Zevoda
RS za transfuzijsko
medicino na Šlagmerjevi
ulici vsako jesen zažari
v čudoviti topih
barvah.

Spoznajte drevesa in ljudi, ki skrbijo zanje

V TAM-TAM-ovi plakatni galeriji Figovec na križišču Gosposvetske in Slovenske ulice si lahko do 6. novembra ogledate razstavo, posvečeno drevesom. Na njej boste spoznali sodelavke in sodelavce mestnih služb, ki skrbijo za gozd in več kot 40.000 mestnih dreves na območju MOL, drevesa, ki ste jih izbrali za najlepša v mestu, najstarejše drevo v Ljubljani in druge posebnosti zelenega bogastva prestolnice, ki je letos že šestič zapored prejela naziv Tree City of the World – mesto dreves.

Študenti, knjižnice so vam na razpolago

Vpis v Mestno knjižnico Ljubljana priporočamo vsakomur, študentom pa tokrat še posebej. Poleg mirnih študijskih celic z internetno povezavo, kjer se lahko nemoteno posvetite učenju, so vam na voljo domače in tuje tiskane in elektronske knjige, časopisi, revije, elektronske knjige COBISS-Ela, podatkovna baza EBSCO Host, zvočne knjige Audiobook, filmi, glasbene zgoščenke in namizne igre, s katerimi se boste sprostili po napornem dnevu. Gradivo lahko rezervirate ali podaljšate prek sistema COBISS, na spletni strani **mkjlj.si** pa spremljajte program koncertov, ustvarjalnih delavnic, literarnih večerov, potopisnih in strokovnih predavanj in drugih družabnih dogodkov. Pravzaprav je to tudi vabilo, da se 14. oktobra med 10. in 19. uro oglasite na celodnevem študentskem dogodku v Knjižnici Otona Župančiča na Kersnikovi 2, kjer bodo bruckam in brucem podarili enoletni brezplačni vpis v knjižnico.

Stripovska zgodba z ljubljanskih ulic

Nemški stripar Patrick Wirbeleit je pred nekaj leti prišel k nam predstaviti peti del priljubljene stripovske serije za otroke z naslovom Škatla in se nemudoma zaljubil v naše mesto. Med sprehodom po njem je pokukal na arheološko najdišče, kjer so ravno izkopavali ostanke rimske Emone. Utrnila se mu je ideja za zgodbico o fantiču, ki se zna pogovarjati z duhovi naših prednikov, ti pa mu povejo, kako so nekoč živeli. K sodelovanju je povabil še ilustratorja Ulfa K. in tako je nastal prvi del stripovske serije Inštitut za nadnaravno arheologijo, ki nosi naslov Tilen. Izšel je pri domači založbi stripov in risoromanov VigeVageKnjige, kupite pa ga lahko v knjigarni Šišklina na Runkovi ulici 2 ali na spletni strani **vigevageknjige.org**. V njem boste prepoznali nekatere znamenitosti prestolnice, zgodba pa se dogaja tudi v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15, ki ni samo muzej. Kaj pa je še? Preberite Tilna, pa boste videli.

UMOR, SO NAPISALI

V večernem mraku, ki podaljša sence in pospeši utrip, pred sabo zaslišite korake. Vodijo na festival kriminalk Krimifest, ki se bo s filmsko uverturo začel 29. oktobra v Slovenski kinoteki na Miklošičevi cesti 28, nadaljeval pa od 6. do 9. novembra na Inštitutu za kriminologijo na Poljanskem nasipu 2 in Vodnikovi domačiji na Vodnikovi cesti 65. S pisci, forenziki, založniki, kriminologi ter poznavalci žanra in bralnih navad boste preiskovali najznamenitejše literarne morilce, motive in kraje zločinov, umore v Sloveniji, domače krimiuspešnice in resnične postopke preiskave umorov. V Knjigarni umorov si boste lahko nakupili nove knjige, stare pa zamenjali v Knjigobežnici kriminalk. Svoje detektivsko znanje boste preizkusili na pub krimikvizu Zločin v petih dejanjih, na festivalu pa bosta podeljeni tudi nagradi za najboljša krimiroman in krimi kratko zgodbo. Med drugim boste priča predstavitvi novega kriminalnega romana Brezno Tadeja Goloba, v katerem spet nastopa inšpektor Taras Birsar. Program Krimifesta lahko forenzično proučite na Facebook strani Krimifest Slovenija ali na spletni strani **krimifest.si**. Zločin bi ga bilo zamuditi.

Indigo desetič

Negotovost, informacijsko preobilje in vsakdanje stiske sodobnega časa so teme jubilejnega, 10. festivala Indigo, ki bo od 8. do 10. oktobra v Cukrarni na Poljanskem nasipu 40. Na njem boste lahko prisluhnili zanimivim pogovorom, predavanjem in glasbenim performansom. Med domačimi in tujimi nastopajočimi bodo italijanski pisatelj uspešnice Popolnost Vincenzo Lantronico in njegova slovenska založnica Manca G. Renko, vizualni umetnik Slavimir Stojanović in hrvaški novinar Boris Dežulović s kulturologom Aljošo Pužarjem. Podrobnejšo predstavitev programa najdete na spletni strani **indigo.ooo**, vstopnice pa kupite na recepciji Cukrarne med delovnim časom ali na spletni strani **mojekarte.si**.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Obletnica DCA Puhova

Dnevni center aktivnosti Puhova praznuje 19 let delovanja. Vabljeni na praznovanje, ki ga pripravljajo člani centra skupaj z Mini vrtcem.

10. oktobra ob 10. uri

DCA Bežigrad, Puhova ulica 6

CENTER

Komemoracija ob Dnevu ČS Center

V sodelovanju z ZZB NOB Ljubljana Center vas vabimo na spominsko slovesnost pri spomeniku 24 talcem.

13. oktobra ob 16. uri

Ulica talcev, Ljubljana

ČRNUČE

Zapojmo še sosedovo

Skupaj z Međimurskim kulturno-umetniškim društvom Ivan Car vas vabimo na 12. koncert ljudskih pesmi Zapojmo še sosedovo.

11. oktobra 2025 ob 18. uri

Kulturni dom Črnuče, Dunajska 367

DRAVLJE

Koncert pevskega zbora

Vabimo vas na koncert komornega zbora Vocis imago in ženskega pevskega zbora Rožmarin Dravljje.

17. oktobra ob 17. uri

Dom krajanov Dravljje, Draveljska 44

MOSTE

Skalin jesenski dan

Vabimo vas na Skalin jesenski dan. V okviru dogodka med drugim pripravljamo turnir v futsalu, pečenje kostanja, igro na otroških igralih, delavnice, Minibus veselja in nastop cirkusa Fuskabo.

11. oktobra od 12. do 18. ure

Športne površine, Rusjanov trg

POLJE

Čarovniška ustvarjalnica

Ne zamudite čarovniške dogodivščine v Knjižnici Polje! V ustvarjalni

klobučarni bomo izdelovali čisto prave unikatne čarovniške in vilinske klobuke. Prijave so obvezne, zbirajo jih na e-naslovu polje@mkjlj.si.

30. oktobra ob 17. uri

Knjižnica Polje, Polje 383

POSAVJE

Naša prva večerja za vse

BEŠTEkteater vabi na skupinsko večerjo na dan suverenosti. Dogodek je zasnovan kot skupna miza, kamor so na druženje povabljeni vsi prebivalci ČS Posavje. Vstopnina je jed ali pijača, ki jo vsak udeleženec prinese s sabo.

25. oktobra ob 18. uri

Prosvetni dom, Savlje 101

ROŽNIK

Koncert pevskega zbora

Oktobra 2010 je Štefka Merčun zbrala 11 članov društva upokojencev in nastal je pevski zbor PTD Pevci izpod Rožnika. Zdaj v javnem interesu deluje že 15 let, nastopa po domovih za starejše občane in na različnih prireditvah. Vabljeni!

18. oktobra ob 18. uri

Antonov dom, Tržaška 85

RUDNIK

Delavnica poslikave kamnov

Podrobnosti o delavnici društva ustvarjalcev Poligilda najdete na spletni strani poligilda.si, kjer zbirajo tudi obvezne prijave.

23. oktobra od 17. do 19. ure

Sedež ČS Rudnik, Pot k ribniku 20

SOSTRO in VIČ

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Na brezplačni delavnici se boste naučili ključnih veščin za reševanje življenja v nujnih situacijah in pravilne uporabe defibrilatorja. Dobili boste osnovne informacije o dejavnih tveganja za srčno-žilne bolezni in nasvete, kako lahko s spremembami življenjskega sloga te bolezni preprečite. Člani

Društva študentov medicine bodo opravljali tudi meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola.

SOSTRO: 23. oktobra ob 18. uri

Zadružni dom Zadvor, Cesta

II. grupe odredov 43

VIČ: 29. oktobra ob 18. uri

Sedež ČS Vič, Tbilisijska 22a

ŠENTVID

Otroški abonma ŠODRČEK

Gledališki koncert za male in velike, na katerem bodo uglasbili nekatere najbolj znane medvedaste zgodbe in pripravili pravi mali medvedji koncert s kitaro, violino, flavto in še kakšnim zanimivim inštrumentom.

15. oktobra ob 18. uri

Ljudski dom Šentvid, Prušnikova 99

ŠIŠKA, ŠMARNA GORA in VIČ

Predavanje o demenci

Vabljeni na brezplačno predavanje Društva Spominčica o demenci, na katerem bodo predstavili prve znake demence, komunikacijo z osebami z demenco ter programe in aktivnosti, ki so na voljo osebam z demenco in vsem, ki se z njo srečujejo.

ŠIŠKA: 23. oktobra ob 18. uri

Sedež ČS Šiška, Kebetova 2

ŠMARNA GORA: 4. novembra ob 17. uri

V prostorih PGD Tacen, Pločanska 8

VIČ: 30. oktobra ob 18. uri

Sedež ČS Vič, Tbilisijska 22a

Novice, različne informacije in tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na voljo na spletni strani ljubljana.si/si/moja-ljubljana/cetrne-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Skupaj je lažje ustvarjati

V trgovini Mozaik oblik na Trubarjevi cesti 26 se s svojimi umetniškimi izdelki predstavlja sedem domačih ustvarjalcev. Maja letos sta jo odprla Romana Ogrin in Paul McGuinness.

»Sva par z majhnim podjetjem, ki se je prej ukvarjalo s povsem drugimi zadevami. Zdaj pa sva finančna sredstva, predvsem pa čas, veliko truda in logistike vložila v nekaj, kar je dobro za skupnost.« A pojdimo še malo v preteklost. Pred tremi desetletji je Paul, metalurg iz Anglije, prišel v službo na Institut »Jožef Stefan«. Tam je spoznal Romano in sčasoma se je med njima razvila ljubezen. Ker je Romana tudi slikarka, sta dobila idejo, da bi se povezala s prijatelji iz umetniškega sveta in z njimi odprla prodajno galerijo. »V našem primeru gre za pisano skupnost umetniško in rokodelsko nadarjenih posameznikov, ki na prostem trgu zaradi cen in konkurence sami niso mogli promovirati svojih proizvodov. Kot slikarko so me v zadnjih petih letih zavrnili v čisto vsaki galeriji, na katero sem se obrnila! Podobne zgodbe imajo še nekateri od naših

članov, ki se ukvarjajo z zelo različnimi materiali, ustvarjajo keramiko, nakit, tekstilne izdelke, izdelke iz stekla in še česa,« sta povedala. »Najemnine in ostali stroški za tovrstne lokale so vrtoglavi. Ne poznam nikogar, ki bi bil pripravljen prevzeti nase te obveznosti in nositi še breme slabih mesecev. Midva s Paulom pa sva to naredila. Popolnoma sama sva opremila prostor, prisluhnila sva in še prisluhneva vsem potrebam naše male skupine ustvarjalcev,« razlaga Romana.

Kot pravita, je Mozaik oblik tudi neke vrste socialni eksperiment. »Razviti sposobnost kakovostnega sobivanja v skupnosti je ena od najtežjih nalog v življenju človeka, hkrati pa tudi edina rešitev za človeštvo v prihodnje,« meni Paul in dodaja, da imajo ustvarjalci zelo različne poglede na izzive tudi zato, ker so zelo različnih starosti.

V Mozaiku oblik ne boste našli množične proizvodnje, ni dobav iz tujine in velikih zalog, v prodaji so samo izdelki, ki so jih ustvarili sami, kar pritegne tudi turiste, ki so bili poleti najštevilčnejši kupci. Še posebej so navdušeni, kadar v trgovini lahko srečajo ustvarjalce, ki jim sami predstavijo svoje

delo, saj se ekipa med sabo menja pri prodaji. V kleti je galerija z udobnim kotičkom, kjer se pogosto družijo, vmes pa še kaj prodajo. Stik s kupci je pomemben tudi za ustvarjalce, saj so nekateri svojo ponudbo že malce prilagodili povpraševanju oziroma tistemu, kar pritegne največ pozornosti.

»Ljubljana ima dolgo tradicijo ustvarjalnosti – od arhitekture do festivalov ter vsakdanje umetnosti tržnic in delavnic. Upamo, da bo naš Mozaik oblik tej tradiciji dodal majhen, a pomenljiv prostor, kjer se ljudje lahko povežejo s stvarmi, ki so izvirne, uporabne in narejene z integriteto,« pravi Romana, ki se predstavlja s svojimi slikami. Poleg njenih boste v Mozaiku našli še dela Sanje Manojlovič (Sanyam ceramics), Tadeje Nemček (TN Glass Art), Mance Kovačič (Mancaillustration), Urha Tržana (Town square man), Tjaše Gruškovnjak (Dotica) in Katje Kovačič (From earth to pottery), pa tudi dveh pridruženih ustvarjalcev Jožeta Agniča (Lepote belokranjskega lesa) in Lee Madarasija (Dalida's). Njihove izdelke si lahko ogledate na spletni strani mozaikoblik.si, še bolj pa bodo veseli, če jih obiščete v njihovi prijetni trgovini.

19.
OKTOBER

**LJUBLJANSKI
MARATON**

Ljubljanci,
tekači
potrebujemo
Vašo glasno
podporo.

Hvala!